

LWR-4101-017-00/2013
Nr ewid. 36/2014/P13188/LWR

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA ZADAŃ
I GOSPODARKA FINANSOWA STADNIN KONI
NALEŻĄCYCH DO SKARBU PAŃSTWA**

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

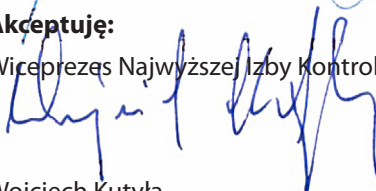
Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu:

Barbara Syta

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kutyla

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Kwiatkowski

Warszawa, dnia *21.07.2014 r.*

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

WPROWADZENIE	5
1. ZAŁOŻENIA KONTROLI	6
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	7
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	7
2.2. Uzasadnienie oceny.....	7
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	12
3. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE.....	13
3.1. Uwarunkowania prawno-organizacyjne i ekonomiczne.....	13
3.2. Istotne ustalenia kontroli	14
3.2.1. Utrzymanie i sprzedaż koni.....	14
3.2.2. Gospodarowanie zasobem nieruchomości stadnin koni.....	20
3.2.3. Sytuacja finansowo-ekonomiczna stadnin koni.....	23
3.2.4. Sprawowanie nadzoru i kontroli	25
4. INFORMACJE DODATKOWE.....	28
4.1. Przygotowanie i organizacja kontroli	28
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	28
4.3. Finansowe i inne rezultaty kontroli	30
5. ZAŁĄCZNIKI.....	32

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć

ANR, Agencja	Agencja Nieruchomości Rolnych
Minister	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
OT	Oddział Terenowy Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie
PINB	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
PIW	Powiatowy Inspektorat Weterynarii
PSP	Państwowa Straż Pożarna
SK	Stadnina koni
SO	Stado ogierów
Spółka	Stadnina koni lub stado ogierów, prowadzone w formie spółki z o.o., należącej do Skarbu Państwa
Stado obrotowe	Konie bez kwalifikacji do rozrodu, przeznaczone do rekreacji i dalszej odsprzedaży do innych hodowców lub na rzeź
Stado podstawowe	Obejmuje głównie klacze matki wykorzystywane do rodzicielstwa w celu zapewnienia postępu hodowlanego i ogiery czołowe
ZNW	Zespół Nadzoru Właścicielskiego Agencji Nieruchomości Rolnych

Hodowla koni w Polsce posiada wielowiekową tradycję, której przełożeniem są ukształtowane i cenne rasy koni. Na koniec 2013 r. w Polskim Związku Hodowców Koni zarejestrowanych było ponad 113 tys. właścicieli koni i prawie 304 tys. koni, w tym około 200 właścicieli utrzymujących powyżej 50 koni poszczególnych ras¹, z których wiodącymi były rasy zimnokrwista i szlachetnej półkrwi.

Aktualnie osiągnięcia polskiej hodowli w państwowych stadninach są znakomitą wizytówką, wyróżniającą je na skalę światową. W szczególności zasadnicze znaczenie mają tutaj polskie araby ze stadnin państwowych w Janowie Podlaskim, Michałowie, czy Białce. Janowskie konie arabskie od lat odnoszą sukcesy na ringach w kraju i za granicą. Liczba zdobytych przez nie tytułów w samych tylko czempionatach przekroczyła 450. Polskie araby zaliczane są do ścisłej światowej czołówki, a stadnina w Janowie Podlaskim, to jedno z najbardziej szanowanych na świecie przedsiębiorstw, zajmujących się hodowlą koni. Ukształtowana przez lata marka polskich stadnin, fachowo wyszkolona kadra oraz znakomite rodowody koni sprawiają, że odbywające się w Janowie Podlaskim aukcje koni stają się jedną z najbardziej prestiżowych aukcji w dziedzinie sprzedaży koni, która w sierpniu każdego roku przyciąga wielu hodowców z całego świata. Polskie araby można nazwać skarbem narodowym. W 2013 r. podczas aukcji w Janowie Podlaskim sprzedano 22 konie czystej krwi arabskiej za ponad 2 mln euro, tj. więcej niż w 2012 r., gdzie sprzedano 19 koni za 1,3 mln euro². Jednocześnie prestiżowy charakter aukcji wiąże się bezpośrednio z ponoszeniem wysokich kosztów jej przygotowania, a także promocji koni w świecie (np. w USA).

Oprócz ras czystych i półkrwi dla hodowli krajowej, istotne są również rodzime rasy zachowawcze, tj. konik polski, koń huculski, koń wielkopolski, koń małopolski, koń śląski. Są one nieodłącznym i charakterystycznym elementem polskiego krajobrazu oraz niezaprzeczalnie świadectwem krajowej myśli hodowlanej.

Prywatne stadniny koni, podobnie jak wszystkie przedsięwzięcia komercyjne, ukierunkowane są na osiągnięcie sukcesu rynkowego. Naturą tej hodowli jest stosunkowo krótka żywotność wynikająca z orientacji rynkowej. Program hodowlany trwa tak długo jak długo trwa zainteresowanie właścicieli, po czym stadnina ulega najczęściej wyprzedaniu i w efekcie likwidacji.

W zasobach Skarbu Państwa znajdują się stadniny i stada ogierów funkcjonujące w kompleksach o charakterze zabytkowym, stanowiące dobro narodowego dziedzictwa, podlegające ochronie prawnej.

¹ Dane Polskiego Związku Hodowców Koni.

² Ogólnopolski miesięcznik „Rolnik Dzierżawca” z sierpnia 2013 r.

Temat i numer kontroli

„Realizacja zadań i gospodarka finansowa stadnin koni należących do Skarbu Państwa” (P/13/188). Kontrola podjęta została z inicjatywy własnej NIK, z uwagi na strategiczne znaczenie stadnin koni³ dla doskonalenia pogłowia koni w Polsce pod względem genetycznym i użytkowym.

Cel główny kontroli

Celem kontroli była ocena realizacji zadań w zakresie hodowli koni, z uwzględnieniem sytuacji finansowo-ekonomicznej i gospodarowania majątkiem oraz sprawowania nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem stadnin koni w latach 2011–2013 (I półrocze).

Przedmiot i cele cząstkowe kontroli

- ocena warunków utrzymania i sprzedaży koni,
- ocena gospodarowania zasobem nieruchomości stadnin koni,
- ocena efektywności działalności gospodarczej stadnin koni,
- ocena sprawowania nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem stadnin koni.

Prowadząc kontrolę, NIK brała pod uwagę możliwość wystąpienia mechanizmów korupcjogennych i ich identyfikację.

Zakres podmiotowy kontroli oraz jej organizacja

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 29 lipca 2013 r. do 10 stycznia 2014 r. jako kontrola planowa, koordynowana przez Delegaturę NIK we Wrocławiu. Uczestniczyły w niej także Delegatury NIK w: Lublinie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu i Warszawie.

Kontrolą objęto łącznie 14 jednostek, tj.:

- ♦ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie,
- ♦ Agencję Nieruchomości Rolnych w Warszawie,
- ♦ 9 stadnin koni i 3 stada ogierów.

Ponadto w informacji wykorzystano wyniki kontroli rozpoznawczej, przeprowadzonej w Stadninie Koni Walewice w zakresie realizacji zadań w latach 2011–2013 (I półrocze), związanych z uwarunkowaniami prawnymi funkcjonowania stadniny, gospodarowaniem zasobem nieruchomości, warunkami hodowli, sprzedażą koni, sytuacją ekonomiczno-finansową, efektywnością prowadzonej działalności gospodarczej, funkcjonowaniem organów spółki oraz nadzorem nad działalnością stadniny. Wykaz uczestników kontroli i skontrolowanych jednostek przedstawia załącznik 5.1 do Informacji.

Podstawa prawna, kryteria kontroli

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁴ (dalej: *ustawa o NIK*), z uwzględnieniem kryteriów: legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Kryteria te zastosowane zostały także w odniesieniu do kontroli stadnin koni, gdyż funkcjonowały one jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w których jedynym udziałowcem był Skarb Państwa.

³ Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że ilekroć jest mowa o „stadninie koni”, to należy przez to rozumieć spółki hodowli koni, w skład których wchodzi stadniny koni i stada ogierów uznane jako spółki o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności

W stadninach koni, funkcjonujących jako spółki Skarbu Państwa, posiadających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej, w zakresie prowadzonej hodowli koni stworzono warunki umożliwiające ochronę i zachowanie najcenniejszych pod względem genetycznym linii utrzymywanych ras koni. W celu zapewnienia należytego postępu hodowlanego dokonywano prawidłowej kwalifikacji ogierów czołowych (reproduktorów) do stada podstawowego oraz klaczy matek wykorzystywanych do rozrodu. Zatrudniona w stadninach koni kadra, w szczególności na stanowiskach odpowiedzialnych bezpośrednio za przebieg hodowli koni legitymowała się wykształceniem i doświadczeniem zawodowym, zapewniającym właściwą realizację procesów hodowlanych. Pozwalało to na prawidłowe wykonywanie zadań w zakresie utrzymania, przeglądów hodowlanych⁵ koni, ich odpowiedniej selekcji i doboru do rozrodu.

W działalności stadnin koni wystąpiły jednak nieprawidłowości polegające na nieprzestrzeganiu warunków weterynaryjnych, wymaganych przy hodowli koni oraz nieprawidłowej wycenie i sprzedaży koni. W nierzetelny sposób świadczone usługi w zakresie hotelowania (prowadzenia pensjonatu dla koni) i dzierżawy koni własnych. Nieprawidłowo gospodarowano nadto nieruchomościami zarządzanymi przez stadniny koni. Nie wszystkie obiekty budowlane utrzymywane były w należytych stanie technicznym. Stadniny koni nie prowadziły także analizy ekonomicznej hodowli koni, wskutek czego nie były zorientowane co do rzeczywistych kosztów prowadzonej w tym zakresie działalności. Oszacowane w trakcie kontroli NIK wyniki ekonomiczne prowadzonej działalności hodowlanej koni wykazały, że działalność ta była deficytowa. W latach 2011–2012 stadniny na działalności tej poniosły stratę w wysokości około 18,0 mln zł.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie uregulowano zadań związanych ze sprawowaniem nadzoru nad Agencją w zakresie wykonywania praw z udziałów, jak również zadań w zakresie kontrolowania Agencji. Nadzór Ministra nad działalnością Agencji miał charakter pasywny i sprowadzał się w praktyce do zwracania się do Agencji o różnego rodzaju opracowania i analizy dotyczące funkcjonowania spółek. Agencja Nieruchomości Rolnych nierzetelnie realizowała natomiast obowiązki w zakresie przeprowadzania kontroli, gdyż nie formułowała zaleceń pokontrolnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, a także nie przestrzegała założeń tematycznych kontroli.

2.2 Uzasadnienie oceny

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wypełnił ustawowy obowiązek w zakresie ustalenia wykazu spółek hodowli koni o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Aktualnie wykaz ten obejmuje 17 spółek hodowli koni. Spółki te prowadziły hodowlę koni 9 ras⁶, przy czym w czterech z nich konie stanowiły jedyny gatunek hodowany. W pozostałych spółkach utrzymywano także bydło mleczne,

⁵ Przeprowadzane w stadninach w celu dokonania oceny kondycji i pielęgnacji koni, jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego, oceny przychowku, skierowania młodzieży wyselekcjonowanej z hodowli do stada obrotowego z przeznaczeniem na sprzedaż, oceny klaczy stada podstawowego pod względem dalszej przydatności do hodowli, oceny i kwalifikacji klaczy przeznaczonych do włączenia do stada podstawowego, ustalenia ogierów czołowych i planu sprzedaży.

⁶ Rasy: Konik polski, Huculska, Śląska, Polski koń zimnokrwisty, Czysta krew arabska, Pełna krew angielska, Małopolska, Wielkopolska, Szlachetna półkrew.

trzodę chlewną, co pozwoliło na pokrycie strat ponoszonych w związku z hodowlą koni. Średni koszt roczny utrzymania jednego konia wynosił w 2011 r. - 7,0 tys. zł, a w 2012 r. - 7,5 tys. zł.

[str. 13–14 Informacji]

Według stanu na dzień 1 stycznia 2013 r. liczba koni we wszystkich stadninach wynosiła 2951, w tym w stadzie podstawowym – 1830 koni. W porównaniu do 2011 r. uległa ona zmniejszeniu o 477 koni, w tym w stadzie podstawowym – o 440 koni. Agencja Nieruchomości Rolnych określiła dla poszczególnych stadnin zalecany stan kłaczy elitarnych i ogierów w stadzie podstawowym, niemniej jednak zalecenia te nie zostały formalnie przekazane stadninom koni, wskutek czego spółki nie posiadały wyznacznika determinującego kreowanie wymaganego przez Agencję pogłowia koni, gwarantującego zachowanie postępu biologicznego przy jednoczesnym dążeniu do poprawy ekonomicznej opłacalności hodowli koni. Ponadto nieprzekazanie przez Agencję zalecanego stanu pogłowia koni powodowało, że liczba koni we wszystkich stadninach była znacznie wyższa i przekraczała o 760 koni, tj. o 41%, zalecaną na 2013 r. liczbę koni.

[str. 14–15 Informacji]

1. Skontrolowane stadniny koni zapewniły, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, odpowiednie warunki utrzymania koni. Zwierzętom zapewniono m.in. opiekę, właściwe warunki bytowe w stajniach, (uwzględniające wymagane normy powierzchniowe boksów), swobodny ruch a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania i leżenia. Pomieszczenia inwentarskie wyposażone były w niezbędny sprzęt do karmienia i pojenia koni. Pojedyncze nieprawidłowości, stwierdzone w czterech spółkach na 13 skontrolowanych, dotyczyły utrzymania, przewozu koni, magazynowania siana i wyposażenia w maty dezynfekcyjne na wypadek wystąpienia zagrożenia epizootycznego⁷. W trzech spółkach nierzetelnie prowadzono dokumentację lekarsko-weterynaryjną, w której nie zamieszczano m.in. informacji dotyczących godzin wykonania czynności lekarsko-weterynaryjnych, nie odnotowano okresu karencji po zastosowaniu środków leczniczych.

[str. 15–16 Informacji]

2. W latach 2011–2013 (I półrocze) spółki objęte kontrolą sprzedały ogółem 1251 koni, w tym 87 koni ze stada podstawowego. W trzech stadninach na 13 skontrolowanych dopuszczono do sprzedaży 17 koni ze stada podstawowego bez wcześniej uzyskanej zgody Agencji. W dwóch stadninach wystąpiły nieprawidłowości polegające na naruszeniu obowiązujących wewnętrznych zasad sprzedaży koni. W rezultacie do klientów kierowano nieaktualną i niepełną ofertę sprzedażową, przez co cena konia nie podlegała weryfikacji rynkowej, a nadto środki ze sprzedaży nie były egzekwowane od nabywcy. W Stadninie Koni Liski dopuszczono też do podpisania umów sprzedaży 35 koni za cenę 151,1 tys. zł przez osoby nieupoważnione. Trzy spółki nie posiadały metod wyceny koni, a inne trzy – nie przestrzegały przyjętych regulacji w tym zakresie, wskutek czego wartość księgową koni została zaniżona o 5.923,1 tys. zł. Zaniżenie wartości księgowej koni wystąpiło także w Stadninie Koni Iwno, gdzie nie objęto spisem inwentaryzacyjnym z natury sześciu koni o wartości księgowej co najmniej 18,0 tys. zł. Zaniżenie liczby posiadanych koni ujawniono także w Stadninie Koni Walewice, gdzie w sprawozdaniach dla Agencji w latach 2011–2012 nie wykazano 197 koni znajdujących się w Spółce. Brak procedur odnoszących się do sprzedaży koni wyzwolił korupcyjny mechanizm dowolności postępowania, w związku z czym doszło do niewłaściwej wyceny i sprzedaży koni bez zgody Agencji oraz zawierania umów przez osoby nieupoważnione.

[str. 16–18 Informacji]

⁷ Zjawisko wywołane masowym szerzeniem się choroby zakaźnej wśród zwierząt.

3. We wszystkich skontrolowanych stadninach przegląd koni odbywał się według ustalonych przez ANR kryteriów, zawartych w opracowaniu „*Rola i zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych w stadach i stadninach koni ANR*”. Stadniny prawidłowo kwalifikowały do stada podstawowego ogiery czołowe (reproduktory) oraz klacze matki dla dalszego rozrodu w konsekwencji czego utrzymano i zapewniono należyty postęp hodowlany koni. W składach komisji przeglądowych uczestniczyli przedstawiciele Agencji oraz właściwych stadnin koni. Protokoły z przeprowadzonych przeglądów w poszczególnych stadninach nie odzwierciedlały jednak w pełni wykonanych czynności, np. oceny jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego. W protokołach odnotowywano jedynie wyłączenie koni ze stada podstawowego, podając przyczyny takiej kwalifikacji. Pracownicy uczestniczący w przeglądach hodowlanych w złożonych wyjaśnieniach podali, że parametry wymienione w opracowaniu Agencji były poddawane przeglądowi i każdorazowo, po przeprowadzonym przeglądzie, odbywało się spotkanie podsumowujące, na którym omawiano wyniki przeglądów. Prezes Agencji zapowiedział, że w najbliższym czasie zostanie przygotowane i przekazane do spółek opracowanie dotyczące przeprowadzania przeglądów hodowlanych koni i sporządzania dokumentacji tematycznej.

[str. 18–19 Informacji]

4. Skontrolowane spółki prowadziły także działalność w zakresie odpłatnego świadczenia usług, tj. prowadzenia pensjonatu dla koni (hotelowania) oraz dzierżawy koni własnych. W sześciu na 13 skontrolowanych spółek wystąpiły nieprawidłowości polegające na niewłaściwym stosowaniu stawek za świadczone usługi oraz niedochodzeniu należności z tego tytułu, wskutek czego spółki nie osiągnęły należnych im przychodów. W trzech stadninach natomiast nierzetelnie świadczone usługi w przedmiocie dzierżawy koni własnych. Spółki te nie miały opracowanych zasad dzierżawy koni oraz egzekwowania należności z tego tytułu. W dwóch skontrolowanych spółkach dopuszczono do zawierania kolejnych umów dzierżawy koni w sytuacji, kiedy zaległości z tytułu wcześniej zawartych umów nie zostały uregulowane przez dzierżawców.

[str. 19–20 Informacji]

5. Stadniny koni prowadziły prawidłowo działalność związaną z użytkowaniem gruntów o powierzchni 23,2 tys. ha, w tym 21,6 tys. ha (93.1%) dzierżawionych od Agencji. Wielkość użytkowanych gruntów w zbadanych spółkach była zróżnicowana i wynosiła od 135,5 ha w Stadzie Ogierów Książ do 2,9 tys. ha w Stadninie Koni Iwno. Posiadany areał gruntów spółki wykorzystywały w sposób właściwy i efektywny. Stadniny prawidłowo wносиły opłaty na rzecz Agencji z tytułu dzierżawy nieruchomości. Jedynie w Stadninie Koni Janów Podlaski ujawniono, że Spółka ta bezumownie poddzierżawiała nieruchomości innym podmiotom oraz nie egzekwowała należności z tego tytułu.

[str. 20–21 Informacji]

6. W 11 spośród 13 skontrolowanych stadnin stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarowania obiektami budowlanymi. Przeprowadzone podczas kontroli NIK oględziny 88 obiektów wykazały, że nie były one utrzymywane w należytych stanie technicznym, co pozostawało w sprzeczności z przepisami art. 61 w zw. z art. 5 ustawy *Prawo budowlane*⁸. Stwierdzone nieprawidłowości w tym zakresie polegały w szczególności na: występującym zagrożeniu zawaleniem się obiektu, zniszczonych pokryciach dachowych, uszkodzeniach instalacji odgromowej, pęknięciach i zawilgoceniu ścian, zdewastowanych i zniszczonych wnętrzach obiektów, zniszczonej stolarni okiennej, uszkodzeniach posadzek, obróbek blacharskich i tynków. Użytkowane

⁸ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

obiekty ulegały zatem stopniowej degradacji i wymagały niezbędnych napraw. Tymczasem w pięciu skontrolowanych stadninach nie przeprowadzono wymaganych napraw i remontów obiektów wykorzystywanych w działalności hodowlanej koni. Zauważyć należy, że o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo powstania znacznej szkody w mieniu, w celu zapobieżenia występującemu niebezpieczeństwu lub szkodzie, NIK poinformowała kierowników skontrolowanych jednostek i właściwe organy nadzoru budowlanego. W wyniku tych działań wyeliminowane zostały przedmiotowe zagrożenia. Ponadto wystąpiły przypadki wykorzystywania obiektów niezgodnie z przeznaczeniem lub bez wymaganej zgody właściwego organu dozoru technicznego. W 10 spółkach nie przeprowadzono okresowych kontroli stanu technicznego i sprawności technicznej obiektów budowlanych, wskutek czego naruszony został przepis art. 62 ustawy *Prawo budowlane*. W dziewięciu spółkach nie prowadzono lub nieprawidłowo prowadzono książki obiektów budowlanych, przez co naruszony został przepis art. 64 ustawy *Prawo budowlane*.

[str. 21–23 Informacji]

7. Według stanu na koniec I półrocza 2013 r. skontrolowane stadniny koni posiadały 167 budynków/budowli własnych nieprzydatnych w prowadzonej działalności, o łącznej powierzchni zabudowy 38 652 m² i o wartości księgowej 3,3 mln zł, a także 28 budynków dzierżawionych od Agencji o łącznej powierzchni 5 101 m² i o wartości księgowej 913 tys. zł. Obiekty te stanowiły 14,2% ogólnej liczby posiadanych nieruchomości zabudowanych. Podejmowane przez stadniny działania w celu zagospodarowania lub zbycia przedmiotowych nieruchomości, przyniosły wprawdzie efekty w postaci zagospodarowania w badanym okresie 61 nieruchomości, niemniej trzy stadniny, na 13 skontrolowanych, nie podjęły skutecznych działań w zakresie zagospodarowania 73 obiektów. W sześciu stadninach wystąpiły także nieprawidłowości w zakresie udostępniania mieszkań pracownikom spółek. Dotyczyły one bezumownego korzystania z lokali, ich wynajmowania po cenach preferencyjnych oraz nieegzekwowania od najemców należnych spółce opłat czynszowych. Stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące w szczególności zasad udostępniania i korzystania z nieruchomości przez pracowników spółek, w tym członków zarządu lub osoby trzecie, spowodowane zostały dowolnością postępowania kierowników skontrolowanych jednostek.

[str. 21 Informacji]

8. W badanym okresie zróżnicowana była sytuacja finansowo-ekonomiczna skontrolowanych spółek, niemniej w ujęciu globalnym działalność gospodarcza wszystkich skontrolowanych podmiotów przyniosła łączny zysk w kwocie 9,4 mln zł. W 2011 r. na prowadzonej wielogałęziowej działalności rolniczej spółki uzyskały łączny zysk w kwocie 5,7 mln zł, a w 2012 – 3,7 mln zł, przy czym w 2011 r. dodatni wynik ekonomiczny odnotowało dziewięć spółek, a w 2012 r. – dziesięć spółek. W pierwszym półroczu 2013 r. spółki odnotowały co prawda stratę na poziomie 32,4 mln zł, jednak wynikało to ze specyfiki produkcji rolnej, gdzie pierwsze dwa kwartały każdego roku obrachunkowego były w znacznej mierze kosztochłonne, a największe przychody uzyskiwano na przełomie trzeciego i czwartego kwartału. Podejmowane przez Agencję i zarządy spółek przynoszących straty, działania w celu poprawy sytuacji ekonomicznej były niewystarczające. Agencja zobowiązała zarządy tych spółek do przygotowania programów naprawczych wraz z prognozą finansową, niemniej jednak do zakończenia kontroli NIK plany naprawcze nie zostały zatwierdzone przez Agencję dla trzech spółek z powodu przedstawienia/zaproponowania w nich m.in. nieracjonalnych założeń.

[str. 23–24 Informacji]

9. W badanym okresie skontrolowane stadniny poniosły straty na działalności związanej z hodowlą koni. W 2011 r. odnotowały stratę w kwocie 9,7 mln zł, natomiast w 2012 r. – ponad 8,3 mln zł. Sytuacji tej nie zmienia fakt sprzedaży koni czystej krwi arabskiej na aukcjach w Janowie Podlaskim, gdzie za jednego konia uzyskiwano kwotę sięgającą pół miliona euro. Liczba sprzedanych koni na aukcjach w latach 2012–2013 wyniosła 41⁹ i stanowiła zaledwie 1,4% ogólnej liczby koni hodowanych w spółkach hodowli koni należących do Skarbu Państwa. Wpływ na nieopłacalną hodowlę koni miały przede wszystkim takie czynniki jak: utrzymywanie zbyt dużej liczby koni w stadzie obrotowym, ograniczone możliwości sprzedaży koni oraz zmniejszone zapotrzebowanie na usługi ogierów hodowanych do celów rozplodowych z uwagi na dokonywanie zapłodnień drogą inseminacji¹⁰.

[str. 24–25 Informacji]

10. W regulaminie organizacyjnym Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie przypisano żadnemu z departamentów zadań związanych z nadzorem nad Agencją w zakresie wykonywania praw z udziałów w spółkach hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w tym zadań w zakresie kontrolowania Agencji. Stąd też sprawowanie nadzoru nad działalnością Agencji w zakresie spraw związanych z hodowlą koni ograniczało się w praktyce do zwracania się do Agencji o różnego rodzaju opracowania i analizy dotyczące funkcjonowania spółek, zajmujących się hodowlą koni. Nie wydawano jednakże żadnych zaleceń i wytycznych w oparciu o informacje otrzymywane z Agencji oraz nie kontrolowano jej działalności. Minister, na wniosek Agencji z 6 marca 2013 r., zaktualizował wprawdzie wykaz spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej rozporządzeniem z dnia 13 grudnia 2013 r.¹¹ (wykreślono SO Białka), niemniej wykaz ten pozostawał nieaktualny w chwili wejścia w życie tego rozporządzenia z dniem 5 marca 2014 r., bowiem w dalszym ciągu obejmował SK Gładyszów i SO Książ, które w 2013 r. zostały inkorporowane do innych spółek nadzorowanych przez Agencję¹².

[str. 25–26 Informacji]

11. Nadzór Agencji Nieruchomości Rolnych nad działalnością stadnin koni, funkcjonujących jako spółki o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej nie zawsze był sprawowany rzetelnie. W latach 2011–2013 (I półrocze) Zespół Nadzoru Właścicielskiego Agencji przeprowadził w spółkach hodowli koni 21 kontroli planowych, 19 kontroli doraźnych i 71 wizytacji. Kontrole i wizytacje dotyczyły m.in. analizy działalności gospodarczej i finansowej spółek oraz gospodarowania nieruchomościami. Agencja nie realizowała jednak w pełni, w wymaganym zakresie, cyklicznych kontroli planowych spółek (co najmniej jeden raz na trzy lata). Takimi kontrolami Agencja nie objęła dwóch (SK Liski i SO Książ) spośród 13 skontrolowanych spółek. Ponadto w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w czasie kontroli sześciu spółek, Agencja nie sformułowała zaleceń pokontrolnych, pomimo że obowiązek taki wynikał z regulaminu kontroli. Założenia tematyczne kontroli nie zawsze były przestrzegane, bowiem podczas trzech kontroli nie dokonano oceny strategiczności spółki pod kątem realizacji programów hodowlanych i postępu biologicznego¹³, co było niezgodne z wymaganiami tematyki kontroli oraz postanowieniami § 4 pkt 2 Regulaminu kontroli.

[str. 26–27 Informacji]

⁹ Konie pochodzące ze stadniny koni Michałow, Janów Podlaski i Stada Ogierów Białka

¹⁰ Sztuczne unasiennianie (inseminacja) – metoda kontrolowanej prokreacji polegająca na bezpośrednim wstrzyknięciu pobranej wcześniej od samca spermy do szyjki macicy samicy, bez odbywania bezpośredniego stosunku płciowego.

¹¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 214.

¹² Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 3 października 2013 r. doszło do połączenia spółek KR Kietrz Sp. z o.o. i SKH „Gładyszów” Sp. z o.o. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 29 sierpnia 2013 r. doszło do połączenia spółek OHZ Kamieniec Ząbkowicki Sp. z o.o. ze SO Książ Sp. z o.o.

¹³ Doskonalenie cech genetycznych organizmów żywych, w kierunku podniesienia wydajności i jakości produkcji rolniczej.

2.3 Uwagi końcowe i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli mając na uwadze wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości skierowała do wszystkich kierowników skontrolowanych jednostek określone wnioski. Dotyczyły one m.in. uporządkowania zasad utrzymania, wyceny i sprzedaży koni oraz zoptymalizowania efektywności prowadzonej działalności hodowlanej koni. Uwzględniając przedstawione w niniejszej Informacji wyniki kontroli, stwierdzone nieprawidłowości oraz podjęte przez kierowników skontrolowanych jednostek działania w celu realizacji przekazanych im wniosków pokontrolnych (szczegółowe wnioski i ich realizację przedstawiono w punkcie 4.2 Informacji), Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące wnioski pod adresem:

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

Dokonanie zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej¹⁴, celem aktualizacji wykazu spółek hodowli koni.

Zapewnienie monitorowania zachodzących zmian strukturalnych (tworzenie, przekształcenie, likwidacja, podział, łączenie) spółek hodowli koni o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w celu bieżącej aktualizacji wykazu tych spółek, stosownie do wymogu przepisu art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa¹⁵.

Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych:

Opracowanie docelowej koncepcji (modelu) funkcjonowania spółek Skarbu Państwa w odniesieniu do rzeczywistych potrzeb państwa w zakresie hodowli koni poszczególnych ras, mając na uwadze poziom hodowli gwarantujący efektywną selekcję koni z zachowaniem wymaganej bazy genetycznej najcenniejszych linii wybranych ras koni z jednoczesnym uwzględnieniem profilu prowadzonej hodowli koni w poszczególnych stadninach.

Podjęcie działań w kierunku poddania restrukturyzacji majątkowej i organizacyjnej stadnin koni przynoszących straty w prowadzonej działalności.

¹⁴ Dz. U. Nr 161, poz. 974 ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm.

3.1 Uwarunkowania prawno-organizacyjne i ekonomiczne

Istotą państwowej hodowli koni jest w głównej mierze ochrona i zachowanie bazy genetycznej oraz najcenniejszych linii wybranych ras koni, jak również doskonalenie i ciągłe podnoszenie poziomu jakości posiadanego stada podstawowego, produkcja ogierów dla potrzeb hodowli i stosowanie bazy wdrożeniowej dla postępu w hodowli koni. Dla hodowli krajowej najcenniejsze i najbardziej istotne są stadniny koni ras czystych i półkrwi oraz rodzime rasy zachowawcze. Zachowanie, przynajmniej w części najbardziej wartościowej substancji zarodowej hodowli koni pod nadzorem Państwa stanowi bowiem gwarancję utrzymania bezcennego materiału genetycznego, bez względu na wpływ jakichkolwiek negatywnych czynników zewnętrznych, czy reakcje rynku.

Podstawy funkcjonowania spółek hodowli koni o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej zostały zawarte w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa¹⁶. Biorąc pod uwagę strategiczne znaczenie spółek w postępie biologicznym w rolnictwie, w art. 5 ust. 6 cytowanej ustawy ustawodawca nałożył na Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi obowiązek określenia w drodze rozporządzenia wykazu spółek hodowli roślin uprawnych i hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pierwotnie w rozporządzeniu z dnia 11 kwietnia 2003 r.¹⁷ a następnie z dnia 27 lipca 2011 r.¹⁸, ustalił wykaz spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Agencja Nieruchomości Rolnych. Aktualnie wykaz ten obejmował 17 spółek hodowli koni, w tym 14 stadnin koni i trzy stada ogierów. Podstawowym celem działalności spółek hodowli koni było prowadzenie m.in. hodowli zwierząt gospodarskich, właściwa realizacja programów hodowlanych oraz kreowanie postępu biologicznego. Bezpośredni nadzór nad tymi spółkami sprawował, w imieniu Agencji, Zespół Nadzoru Właścicielskiego w Biurze Prezesa ANR.

Selekcja koni w Spółkach prowadzona jest w oparciu o założenia programów hodowlanych poszczególnych ras, opracowanych przez Polski Związek Hodowców Koni, który jest odpowiedzialny za politykę hodowlaną i jej realizację w zakresie hodowli koni ras krajowych. Hodowla koni ras czystej krwi jest prowadzona z oparciu o przepisy Ksiąg Stadnych, które prowadzi Polski Klub Wyścigów Konnych.

Spółki hodowli koni nadzorowane przez Agencję prowadzą działalność w dwóch obszarach:

- pierwszy obejmuje szeroko pojęte usługi w zakresie rozrodu koni dla hodowli terenowej, co jest związane z funkcjonowaniem, organizacją oraz zadaniami stad ogierów. Spółki te utrzymują ogiery i udostępniają je pozostałym hodowcom. Zajmują się również organizacją usług w zakresie rozrodu, z uwzględnieniem sztucznego unasieniania klaczy i embriotransferu;
- drugi obejmuje prowadzenie hodowli w stadninach koni, w celu ochrony i doskonalenia najcenniejszego materiału genetycznego dla potrzeb krajowej hodowli oraz umożliwienia zachowania rodzimych ras. Prowadzona w stadninach hodowla powinna zapewnić młode ogiery do uzupełniania pogłowia w stadach ogierów, prowadzić pracę w celu poprawy cech użytkowych, jak również zapewnić ciągłość hodowli ras rodzimych.

Hodowla koni w spółkach nadzorowanych przez Agencję urzeczywistnia zadania, których nie może zagwarantować i spełnić hodowla prywatna. W szczególności, niezależnie od koniunktury

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm.

¹⁷ Dz. U. Nr 80, poz. 726 ze zm.

¹⁸ Dz. U. Nr 161, poz. 974 ze zm.

na rynku, spółki gwarantują zachowanie najcenniejszej puli genetycznej przez pokolenia. Dla nabywców trwałość i niezmiennosc polskiej hodowli, gwarantowana przez Państwo, jest najlepszą rekomendacją (np. konie arabskie czystej krwi). Stadniny zapewniają ochronę rodzimych ras i ich hodowlę w wybranych liniach i rodach, są liderami we wprowadzaniu nowych biotechnologii; inseminacji, embriotransferu, a także miejscem kształcenia kadry i edukacji przyszłych fachowców w wielu dziedzinach związanych z hodowlą koni.

Stadniny koni prowadziły działalność na gruntach dzierżawionych od Agencji o powierzchni 27,6 tys. ha i na gruntach własnych o powierzchni ponad 1,6 tys. ha. W 2011 r. i 2012 r. spółki te łącznie osiągnęły zysk odpowiednio na poziomie 7,4 mln zł i 8,0 mln zł. Strata w 2011 r. w wysokości 2,4 mln zł została odnotowana w sześciu spółkach: SO Białka, SK Gładyszów, SK Liski, SO Starogard Gdański, SO Książ, SK Walewice. W roku następnym ujemny wynik finansowy w kwocie 5,3 mln zł uzyskały cztery spółki (SK Gładyszów, SK Golejewko, SO Książ, SK Walewice). Straty tych spółek wynikały nie tylko z nieopłacalnej hodowli koni ale także ponoszonych strat na innej działalności, jak np. hodowli ryb, nieuzasadnionych ekonomicznie inwestycji (SK Walewice), czy niezastosowania ostrożnej wyceny aktywów (SK Golejewko).

W stosunku do stadnin koni prowadzonych w formie spółek z udziałem Skarbu Państwa, zastosowanie mają przepisy *Kodeksu spółek handlowych*¹⁹. Umowa spółki może ustanowić radę nadzorczą lub komisję rewizyjną albo oba te organy. W spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa kwotę 500 tys. zł, a wspólników jest więcej niż 25, powinna być ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna. W stadninach koni funkcjonujących w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem Skarbu Państwa nie powołano rad nadzorczych, przywołując wskazany wyżej warunek 25 udziałowców. Uprawnienia i obowiązki przysługujące zgromadzeniu wspólników w odniesieniu do stadnin koni realizuje ANR.

Charakterystykę stanu prawnego dotyczącą kontrolowanej działalności przedstawiono w załączniku nr 5.2. natomiast wykaz ważniejszych aktów prawnych w załączniku nr 5.3.

3.2 Istotne ustalenia kontroli

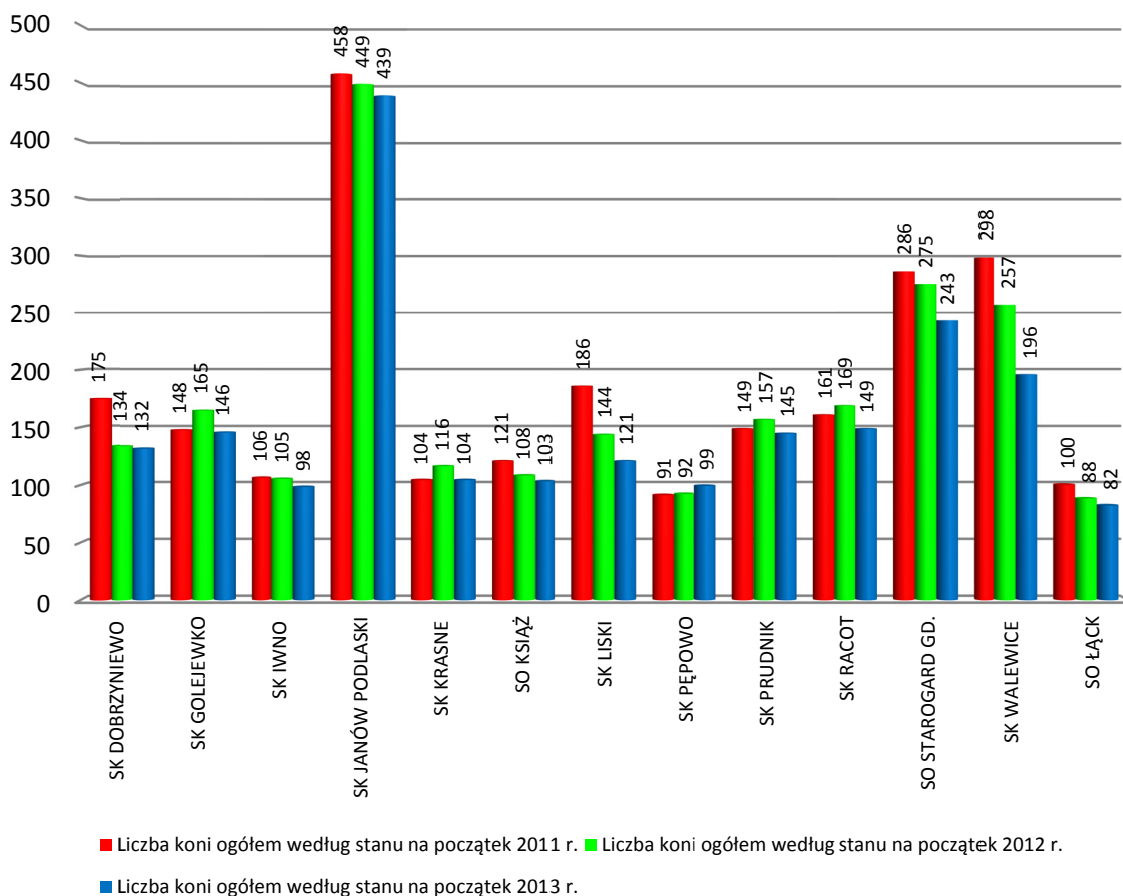
3.2.1. Utrzymanie i sprzedaż koni

1. W badanym okresie ogólna liczba utrzymywanych koni w skontrolowanych spółkach zmniejszyła się z 2383 koni na dzień 1 stycznia 2011 r. do 2057 koni na 1 stycznia 2013 r. (o 13,7%), a w stadzie podstawowym z 1472 koni do 1164 koni (o 20,9%). Na zmniejszanie się liczby koni wpłynęły przede wszystkim względy ekonomiczne – nieopłacalność hodowli, mniejszy popyt na konie. Jakkolwiek Agencja ustalała dla poszczególnych spółek minimalne stany pogłowia klaczy elitarnych i ogierów w stadzie podstawowym, to nie przekazywała jednak tych informacji do zainteresowanych podmiotów. Zalecenia te nie zostały formalnie przekazane stadninom koni, wskutek czego spółki nie miały wiedzy o wymaganym stanie pogłowia koni w stadzie podstawowym. W rezultacie liczba koni w stadzie podstawowym we wszystkich stadninach była znacznie wyższa i wynosiła 1830 koni, przy zalecanej wielkości – 1070 koni.

Zmiany stanu liczebnego koni przedstawia poniższy wykres.

¹⁹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm.

Wykres nr 1

Źródło: Opracowanie własne NIK.

W ogólnej liczbie utrzymywanych koni, na dzień 1 stycznia 2011 r. stado podstawowe²⁰ liczyło 1472 konie, na dzień 1 stycznia 2012 r. – 1285 konie, a na dzień 1 stycznia 2013 r. – 1164, natomiast stado obrotowe²¹ odpowiednio: 911 koni, 974 konie i 893 konie. Stado podstawowe stanowiło 61,8% ogólnej liczby koni na początek 2011 r., 56,9% – na początek 2012 r. i 56,6% – na początek 2013 r. Liczebność koni stada obrotowego pozostawała wprawdzie na zbliżonym poziomie, jednakże jego udział w ogólnej liczbie koni systematycznie wzrastał, z 38,2% w 2011 r. do 43,4% w 2013 r., co zdaniem NIK było nieuzasadnione, gdyż generowało coraz większe koszty ich utrzymania. Jedną z przyczyn takiego stanu były trudności ze zbyciem coraz większej liczby koni kwalifikowanych do stada obrotowego. Szczegółową liczbę koni w stadzie podstawowym i obrotowym przedstawiono w załączniku nr 5.4 do informacji, natomiast wykaz hodowli poszczególnych ras koni - w załączniku nr 5.5 do informacji.

2. Skontrolowane stadniny koni zapewniły właściwe warunki hodowli koni, aczkolwiek nie wszystkie dopełniły określonych warunków weterynaryjnych, co wykazały kontrole właściwych powiatowych inspektoratów weterynarii, przeprowadzone na zlecenie NIK²². W czterech z 13 objętych kontrolą stadnin (SK Walewice, SK Krasne, SO Starogard Gdański, SO Książ), z powodu przeoczenia lub zaniedbania, stwierdzono nieprawidłowości dotyczące utrzymania i przewozu koni, braku mat dezynfekcyjnych na wypadek wystąpienia zagrożenia epizootycznego, wytwarzania i stosowania

²⁰ Głównie ogiery czołowe i klacze matki wykorzystywane do rodzicielstwa w celu zapewnienia postępu hodowlanego.

²¹ Konie bez przeznaczenia do rozrodu, przeznaczone na rekreację, w celu dalszej odsprzedaży, do innych hodowców, na rzeź.

²² Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli – Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

pasz w żywieniu koni. Nadto w trzech spółkach (SK Krasne, SO Starogard Gdański, SO Książ), w wyniku niedopatrzania, niewłaściwie prowadzona była dokumentacja lekarsko-weterynaryjna.

- W Stadninie Koni Walewice nieprawidłowo utrzymywano konie dorosłe, przeznaczone do sprzedaży. Zwierzęta – pomimo wolnych miejsc w stajniach – przebywały całą dobę na pastwisku bez zapewnienia im zadaszenia. W związku z powyższym zalecono sprowadzanie koni na noc do stajni oraz zapewnienie im zadaszenia w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych. Zalecenie to zostało zrealizowane jeszcze w trakcie kontroli NIK.
- W Stadninie Koni Krasne stwierdzono, że Spółka nie posiadała wystarczającej liczby mat dezynfekcyjnych potrzebnych do zabezpieczenia 14 wejść do obiektów przeznaczonych dla koni na wypadek wystąpienia zagrożenia epizootycznego (chorobami zakaźnymi zwierząt) oraz materiałów potrzebnych do budowy mat dezynfekcyjnych dla zabezpieczenia bram wjazdowych na teren stadniny. Ponadto ujawniono liczne nieprawidłowości w prowadzeniu przez lekarza weterynarii, świadczącego usługi dla Spółki, książki leczenia zwierząt, w której m.in. nie zamieszczano informacji dotyczących godzin przyjęcia zgłoszenia i wykonania czynności lekarsko-weterynaryjnych, okresu karencji po zastosowanych środkach leczniczych. Nadto oryginały stron książki leczenia obejmowały kilka zgłoszeń, podczas gdy powinny być wydawane po każdej wizycie lekarza weterynarii w Stadninie. Jeszcze w trakcie kontroli NIK Prezes Zarządu powiadomił lekarza weterynarii świadczącego usługi w Spółce o ww. nieprawidłowościach w prowadzeniu ewidencji leczenia koni oraz dokonał zakupu ośmiu mat dezynfekcyjnych i zgromadził materiał do budowy mat przy trzech bramach wjazdowych na teren stadniny.
- W Stadzie Ogierów Książ, stwierdzono nieprawidłowości polegające na: braku wydzielonego miejsca do składowania środków dezynfekcyjnych oraz miejsca do przetrzymywania produktów leczniczych, zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych, co stanowiło naruszenie postanowień § 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa²³; braku zachowania odpowiedniej czystości w stajni nr II (brudne okna, sufity pokryte pajęczyną), braku zabezpieczenia pomieszczeń inwentarskich przed gryzoniami, przetrzymywania siana w miejscu do tego nieprzystosowanym²⁴. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości w działalności służby weterynaryjnej świadczącej usługi na rzecz Stada, polegające na niewłaściwym prowadzeniu książki leczenia zwierząt gospodarskich przez dwóch lekarzy weterynarii²⁵ (w poszczególnych kartach leczenia zwierząt brak było wpisów dotyczących opisu zwierzęcia, godzin przyjęcia zgłoszenia, godzin wykonania czynności lekarskich, brak wskazania okresu karencji oraz rozpisania /rozdysponowania/ dawki farmaceutyku). Nieprawidłowości te zostały wyeliminowane jeszcze w czasie kontroli NIK.
- W Stadzie Ogierów Starogard Gdański stwierdzono brak mat dezynfekcyjnych zabezpieczających wjazdy do gospodarstwa w Rzecznej oraz przypadki nieprawidłowo wypełnionej, przez lekarza weterynarii, świadczącego usługi w Spółce, ewidencji leczenia koni, polegające na braku: określenia płci w opisie zwierzęcia, numeru identyfikacyjnego, wieku i masy ciała, instrukcji stosowania pozostawionego leku. Ponadto stwierdzono, że w paszportach brakowało wpisu w sekcji IX, że „zwierzęta nie są przeznaczone do uboju w celu spożycia przez ludzi”. Zalecenie zgromadzenia materiału na maty wjazdowe do gospodarstwa Rzeczna zostało zrealizowane jeszcze w trakcie kontroli. W sprawie dokumentacji leczenia koni Prezes Zarządu wystąpił do lekarza weterynarii świadczącego usługi w spółce o podjęcie działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości i uzyskał potwierdzenie, że braki zostaną uzupełnione.

3. W badanym okresie skontrolowane stadniny sprzedały łącznie 1251 koni, w tym 500 w 2011 r., 567 w 2012 r. i 184 konie w I półroczu 2013 r. Średnia cena sprzedaży konia w tym okresie wyniosła 7,8 tys. zł, przy czym w 2011 r. – 9,2 tys. zł, w 2012 r. – 8,2 tys. zł i w I półroczu 2013 r. – 6,1 tys. zł, pomimo że obejmowała ona uzyskane w latach 2011–2012 ceny sprzedanych koni na aukcjach w Janowie Podlaskim. W 2012 r. w porównaniu do 2011 r. nastąpił wzrost liczby sprzedanych koni o 67 szt., tj. o 11,8%, przy jednoczesnym spadku średniej ceny z 9,2 tys. zł do 8,2 tys. zł. Wynikało to w szczególności z ograniczonego popytu na konie na rynku, który determinował wysokość uzyskiwanych cen, wskutek czego zachodziły zjawiska sprzedaży koni po cenach niższych od wartości księgowej.

²³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa, w przypadku gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. Nr 168, poz. 1643).

²⁴ Baloty z sianem przechowywane na łące (bez zadaszenia, bezpośrednio na ziemi) – siano podlega procesom gnilnym.

²⁵ Dotyczy weterynarzy świadczących usługi w ramach prowadzonych zakładów leczniczych.

Najniższa średnia cena za jednego konia uzyskana została przez SK Krasne – 2,6 tys. zł (I półrocze 2013 r.), a najwyższa – przez SK Janów Podlaski – 43,0 tys. zł (w 2011 r.).

W trzech stadninach na 13 skontrolowanych, w wyniku przeoczenia lub zaniedbania, wystąpiły nieprawidłowości polegające na naruszeniu obowiązujących wewnętrznych zasad sprzedaży koni. W rezultacie do klientów kierowano nieaktualną i niepełną ofertę sprzedażową, sprzedaży koni dokonywały osoby nieuprawnione, a środki ze sprzedaży nie były egzekwowane od nabywcy.

- *Stadnina Koni Walewice publikowała ofertę sprzedaży koni w postaci pliku w formacie Excel zamieszczonym wyłącznie na własnej stronie internetowej²⁶. Oferta ta nie była na bieżąco aktualizowana, gdyż, np. w ofercie 03/2013 zamieszczone zostały konie, które sprzedano ponad 3 miesiące wcześniej. Ponadto w publikowanej w ww. sposób ofercie zamieszczano tylko kilka zdjęć wybranych koni na kilkadziesiąt podlegających sprzedaży.*
- *Stadnina Koni Liski dokonała w 35 przypadkach sprzedaży koni na łączną kwotę 151,1 tys. zł na podstawie umów sprzedaży, które zostały podpisane przez osoby nieupoważnione. Zastępca dyrektora ds. hodowli podpisał 31 umów, zastępca dyrektora ds. produkcji – jedną umowę, kierownik Zakładu Liski – dwie umowy, a specjalista ds. hodowli koni – jedną umowę. Zgodnie z § 20 ust. 2 aktu założycielskiego Spółki, do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych i niemajątkowych oraz podpisywania w imieniu Spółki, w przypadku Zarządu jednoosobowego, upoważnionym jest Prezes Zarządu samodzielnie. Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że aby uniknąć podobnych zdarzeń, niezwłocznie udzielił prokury głównej księgowej.*
- *Stado Ogierów Książ nie podejmowało działań w celu wyegzekwowania od nabywcy należności za sprzedanego konia opiewającej na kwotę 2,0 tys. zł.*

W skontrolowanych stadninach dokonano sprzedaży 87 koni ze stada podstawowego²⁷, w tym w trzech stadninach dopuszczono do sprzedaży 17 koni (19,5%) bez uzyskania wymaganej, uprzedniej, pisemnej zgody ANR²⁸. Uzgodnienia telefoniczne z Agencją, na które powoływali się Prezesi tych spółek, nie stanowią w ocenie NIK uzasadnienia dla podjętych decyzji o sprzedaży koni w okolicznościach ustalenia formalnego wymogu uzyskania zgody na realizację takiej transakcji.

- *W 2012 r. Stadnina Koni Walewice sprzedała siedem koni ze stada podstawowego bez uprzedniej, pisemnej zgody ANR. W jednym przypadku zgody takiej nie uzyskano w ogóle, a w przypadku sześciu – zgodę uzyskano już po dokonaniu transakcji. Prezes wyjaśnił, że uzyskiwał telefoniczną zgodę odpowiednich pracowników ANR na sprzedaż koni i zobowiązał się do sporządzania dokumentów formalizujących zgodę ANR na ewentualną sprzedaż koni ze stada podstawowego.*
- *W Stadzie Ogierów Starogard Gdański dopuszczono do sprzedaży sześciu koni przed uzyskaniem pisemnej zgody Agencji. Spółka posiadała pisemne zgody na sprzedaż koni, które wystawiono od jednego do 28 dni po dacie sprzedaży konia. Prezes Zarządu wyjaśnił w tej sprawie, że konie zostały sprzedane po wstępnym telefonicznym uzgodnieniu z głównym specjalistą ds. hodowli w Agencji.*
- *Stadnina Koni Liski dokonała sprzedaży czterech ogierów zarodowych nie uzyskując wcześniej zgody Agencji na transakcje. Prezes Zarządu wyjaśnił, że sprzedaż została uzgodniona telefonicznie.*

Trzy spółki z 13 skontrolowanych nie posiadały metod wyceny koni (SO Starogard Gdański, SK Golejewko, SK Walewice), a w trzech innych nie przestrzegano przyjętych wewnętrznych regulacji (SK Janów Podlaski, SO Łąck, SK Prudnik.). W jednej stadninie nie objęto spisem inwentaryzacyjnym z natury sześciu koni (SK Iwno). Stwierdzone nieprawidłowości w tym zakresie tłumaczono przeoczeniem. Spowodowało to, że wartość księgowa koni została zaniżona w tych stadninach o 5.941,1 tys. zł.

- *W Stadninie Koni Janów Podlaski ustalono wartość księgową koni niezgodnie z przyjętymi w Stadninie zasadami (polityką rachunkowości), w wyniku czego wartość koni w 2011 r. zaniżono o kwotę 5 763,6 tys. zł, a w 2012 r. – o 133,0 tys. zł.*

²⁶ www.walewice.pl, oferta 03/2013 (dostęp: 13 czerwca 2013 r.).

²⁷ Stado podstawowe – głównie kłaczki wykorzystywane do rodzicielstwa (zarodowe) w celu zapewnienia postępu hodowlanego i ogiery czolowe.

²⁸ Taki wymóg określony został w piśmie Agencji z dnia 9 grudnia 2003 r. w celu niedopuszczenia do sprzedaży najbardziej cennych koni poza kontrolą Agencji.

- W Stadninie Koni Iwno, w księgach rachunkowych na dzień bilansowy nie ujęto wartości księgowej sześciu koni, wynoszącej co najmniej 18,0 tys. zł.
- W Stadninie Koni Walewice ceny koni ustalano głównie w oparciu o względy ekonomiczne, a nie hodowlane. Skutkiem takiego podejścia była sprzedaż nielegalnemu pośrednikowi zdrowych koni, które nabywca przeznaczył na rzeź. Spośród 36 koni zakupionych przez tego nabywcę za 82 342 zł brutto, 27 koni zostało skierowanych na rzeź (ubitych). Według uzyskanych z ubojni informacji zostały one sprzedane na mięso rzeźne w sumie za cenę 129 098 zł. Podkreślić należy, że w wyniku powiadomienia przez NIK, właściwy powiatowy lekarz weterynarii, w związku z naruszeniem ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt²⁹ ukarał, realizującego zakupy koni w SK Walewice, nielegalnego pośrednika³⁰ w obrocie końmi, mandatem. Nadto złożył zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez nielegalnego pośrednika, polegającego na niespełnieniu wymagań weterynaryjnych w zakresie utrzymania koni.

W pięciu z 13 skontrolowanych stadnin, stwierdzono nierzetelne i nieterminowe sporządzanie dla Agencji sprawozdań z hodowli koni, co wynikało głównie z przeoczenia a także nieobecności osoby odpowiedzialnej za wykonanie tych zadań oraz z powodu realizacji innych terminowych czynności. Zakres oraz terminy dla sprawozdawczości w zakresie hodowli koni zostały ustalone w piśmie Agencji z 9 grudnia 2003 r. Nierzetelne dane w zakresie liczby posiadanych koni zostały przedstawione przez SK Walewice oraz SO Łąck. W trzech pozostałych stadninach (SK Prudnik, SK Dobrzyniewo, SK Racot) nie zachowano ustalonych przez Agencję terminów sporządzenia sprawozdań.

- W Stadninie Koni Walewice nierzetelnie sporządzano i nieterminowo przesyłano do Agencji sprawozdania z hodowli koni. W imiennych wykazach koni zanizono w 2011 r. liczbę posiadanych koni w stadzie podstawowym o trzy konie, a w stadzie obrotowym – o 84 konie, natomiast w 2012 r. odpowiednio o: 18 koni w stadzie podstawowym i 92 konie w stadzie obrotowym. Sprawozdanie z hodowli koni w sezonie 2011 r. zostało przesłane do ANR pięć miesięcy po terminie.
- W Stadzie Ogierów w Łącku sprawozdania hodowlane za 2011 i 2012 r. zostały wysłane do Agencji po wyznaczonym terminie. Ponadto w przekazanym do Agencji wykazie ogierów ubitych w 2012 r. nie wymieniono, w punkcie dotyczącym ogierów wybrakowanych, doraźnie dwóch ogierów. Prezes Zarządu wyjaśnił, że opóźnienia 2-3 tygodniowe w wysłaniu sprawozdań wiązały się z trudnościami w terminowym uzyskaniu od hodowców rejestrów pokrytych klaczy przez ogiery Spółki, zaś błędy w wykazie ogierów ubitych powstały wskutek przeoczenia.

4. W skontrolowanych stadninach prawidłowo klasyfikowano konie do stada podstawowego, a w składach komisji przeglądowych uczestniczyli każdorazowo przedstawiciele Agencji oraz właściwych stadnin. Podstawą klasyfikacji koni były przeglądy hodowlane, których obowiązek przeprowadzania został określony w piśmie ANR z 9 grudnia 2003 r. Zakres przeglądu ustalono w opracowaniu sporządzonym przez ANR „Rola i zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych w stadach i stadninach koni ANR”. Spółki nie otrzymały jednak tego opracowania od Agencji, a protokoły z przeprowadzonych przeglądów w poszczególnych stadninach nie odzwierciedlały w pełni wykonanych czynności (ocena jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru zootechnicznego i weterynaryjnego). Protokoły te obejmowały jedynie kwalifikację uzasadniającą wyłączenie koni ze stada podstawowego. Pracownicy Agencji uczestniczący w przeglądach hodowlanych w złożonych wyjaśnieniach podali, że zakres przeglądu, wymieniony w opracowaniu Agencji był uwzględniany, a nadto każdorazowo, po przeprowadzonym przeglądzie, odbywało się spotkanie podsumowujące, na którym omawiane były wyniki przeglądów. Wskazali także, iż w protokole pisemnym uwzględniany był tylko zapis o eliminacji konia ze stada hodowlanego, ponieważ wiązała się ona z ewentualną jego dalszą sprzedażą. Ponadto wskazano, że sposób przeprowadzania przeglądów został wprowadzony około 60 lat temu i jest znany prowadzącym hodowlę w poszczególnych spółkach. W skontrolowanych

²⁹ Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281 ze zm.

³⁰ Osoba, która prowadziła działalność nadzorowaną, polegającą na obrocie zwierzętami, pośrednictwie w tym obrocie i skupie zwierząt, bez spełnienia wymagań weterynaryjnych, określonych w drodze decyzji przez właściwego powiatowego lekarza weterynarii.

podmiotach jako przyczynę takiego stanu wskazywano najczęściej okoliczność, że Agencja nie wymagała innej formy dokumentowania przeglądu.

5. Stadniny objęte kontrolą prowadziły działalność usługową polegającą na prowadzeniu pensjonatu dla koni (hotelowanie). W sześciu spółkach na 13 skontrolowanych (SK Walewice, SK Prudnik, SK Dobrzyniewo, SK Liski, SK Iwno, SK Janów Podlaski) wystąpiły nieprawidłowości polegające na: nieprzestrzeganiu wewnętrznych procedur w zakresie stosowania stawek za hotelowanie koni, nieegzekwowaniu należności z tego tytułu, niedochodzeniu należnych odsetek z tytułu nieterminowego regulowania należności oraz stosowaniu preferencyjnych stawek za tę usługę w odniesieniu do pracowników stadnin koni. Były one skutkiem braku ustalonych formalnie zasad hotelowania koni oraz występującej dowolności postępowania, która w ocenie NIK może mieć charakter mechanizmu korupcyjnego. W rezultacie spółki utraciły przychody w wysokości co najmniej 23,4 tys. zł.

- *W Stadninie Koni Walewice nie przestrzegano regulacji wewnętrznych w zakresie stawki za hotelowanie koni, w efekcie czego wpływy z tego tytułu zostały zaniżone o 2,9 tys. zł. Ponadto Prezes Zarządu nieterminowo realizował należności wobec stadniny z tytułu hotelowania własnego konia – czynił to nawet po upływie 2 miesięcy od otrzymania faktury, podczas gdy należność z faktury winna być uregulowana w terminie 7 dni.*
- *Stadnina Koni Prudnik nie egzekwowała terminowego regulowania płatności wynikających z umów na hotelowanie koni (do siódmego dnia następnego miesiąca). Należności za 2011 r., za okres od lutego do listopada, w wysokości 12 017,11 zł zostały uregulowane dopiero 29 grudnia 2011 r. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, wynikało to z przyjętego sposobu rozliczeń pomiędzy Spółką, a wykonawcą remontów i inwestycji zrealizowanych w obiektach Stajni Chocim, tj. firmą będącą własnością osoby spokrewnionej ze stroną umowy na hotelowanie koni. Stwierdził także, iż w związku z zaangażowaniem środków własnych na materiały do wykonania inwestycji, Zarząd wyraził zgodę na uregulowanie zaległych płatności po zapłaceniu zobowiązań za wykonane prace.*
- *Stadnina Koni Dobrzyniewo nie naliczyła i nie dochodziła odsetek ustawowych w łącznej kwocie 889,47 zł z tytułu nieterminowego regulowania należności za hotelowanie koni. Ponadto Spółka pobierała od dwóch pracowników, których konie przebywały w pensjonacie, opłatę wynoszącą 10 zł brutto za jeden dzień pobytu konia w pensjonacie, podczas gdy standardowa dzienna stawka za utrzymanie konia wynosiła 18,33 zł. W konsekwencji Stadnina uzyskała niższe wpływy o 3,0 tys. zł. w sytuacji, gdy brak było wewnętrznych regulacji określających zasady stosowania zniżek i preferencji dla pracowników Stadniny.*
- *W Stadninie Koni Iwno wobec czterech pracowników Spółki, których konie okresowo przebywały w Stadninie, zastosowano preferencyjną stawkę dzienną za wykonywanie usługi pensjonatu dla koni w wysokości 5 zł, podczas gdy standardowa stawka za utrzymanie konia wynosiła w okresie objętym kontrolą od 16 do 20 zł. Spółka nie zawarła w tym przypadku umów z pracownikami, które określałyby wzajemne prawa i obowiązki w ww. zakresie. W Spółce brak było wewnętrznych regulacji, normujących zasady stosowania preferencji na rzecz pracowników w zakresie korzystania z usług Stadniny. Prezes Zarządu wyjaśnił w tej sprawie, że ustalona preferencyjna stawka wynikała z faktu, że pracownicy, poza wykonywaniem pracy na rzecz stadniny, prowadzili także działalność na rzecz promocji i rozwoju Spółki, tj. czynnie uczestniczyli w zawodach jeździeckich oraz sędziowali zawody ogólnopolskie. Ustalona kwota obejmowała koszty karmienia i pojenia, natomiast wszystkie dodatkowe czynności związane z profilaktyką weterynaryjną pracownicy finansowali we własnym zakresie. Umowy nie zostały zawarte w formie pisemnej, ponieważ zasady hotelowania ustalono ustnie.*

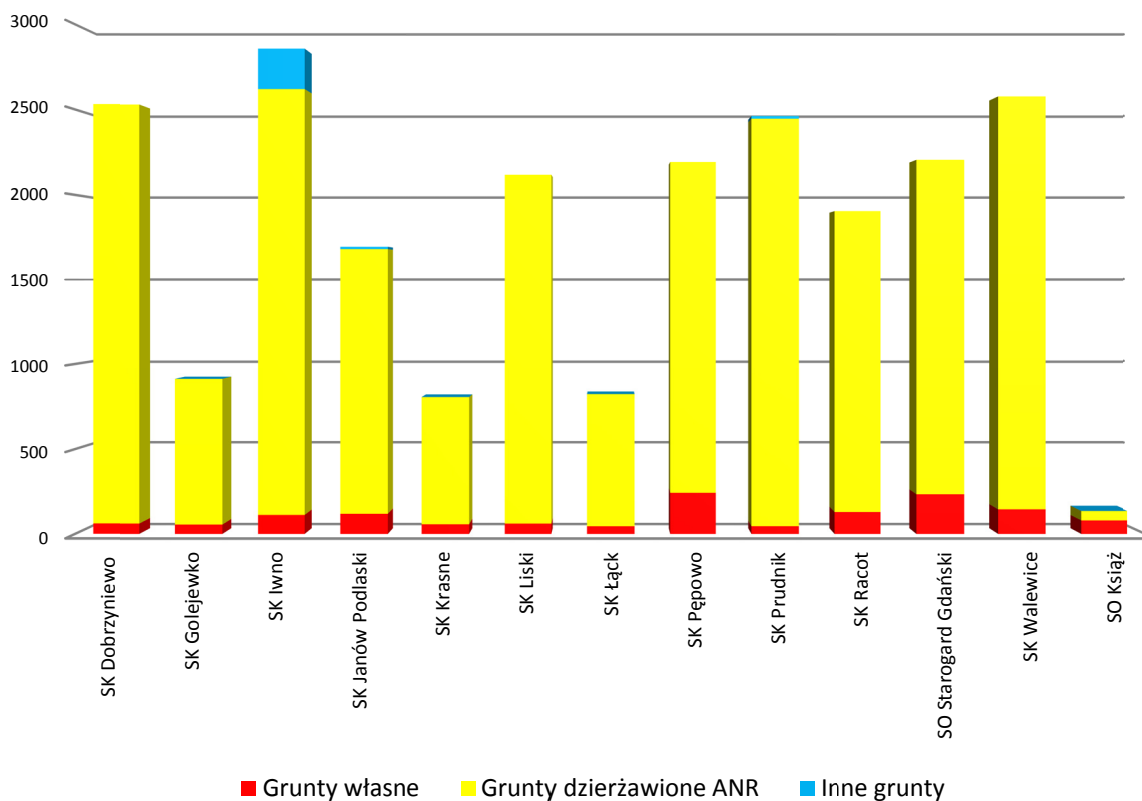
Skontrolowane stadniny koni świadczyły także usługi w zakresie dzierżawy koni własnych. Przy czym w trzech spółkach (na 13 skontrolowanych) stwierdzono, że nie były podejmowane w stosunku do dłużników działania windykacyjne w odniesieniu do kwoty co najmniej 21,5 tys. zł należności pieniężnych (SK Dobrzyniewo, SO Książ, SO Łąck). W dwóch stadninach natomiast zawierano kolejne umowy dzierżawy, w sytuacji, kiedy zaległości z tytułu wcześniej zawartych umów na kwotę 18,0 tys. zł nie zostały uregulowane przez dzierżawców (SO Książ, SO Łąck). Zaniechania te tłumaczono korzyściami dla spółki, wynikającymi z ograniczenia kosztów utrzymania koni na czas dzierżawy lub trudnościami w egzekwowaniu zaległości.

- *Stadnina Koni Dobrzyniewo nie naliczyła i nie dochodziła odsetek ustawowych w łącznej kwocie 335,66 zł z tytułu nieterminowego regulowania należności za dzierżawę koni. Prezes Zarządu w złożonych wyjaśnieniach podał, że nieobciążanie dłużników odsetkami należnymi Spółce z tytułu opóźnień w płatnościach wynikało ze spodziewanych trudności w ich wyegzekwowaniu oraz wysokimi kosztami postępowań sądowych. NIK nie podzieliła stanowiska Prezesa Zarządu w tej sprawie, ponieważ naliczenie i wezwanie kontrahentów do zapłaty odsetek za zwłokę nie wymagało wszczęcia postępowania sądowego a decyzja co do zasadności niekierowania spraw do postępowania sądowego jest dopiero następstwem bezskutecznego wezwania do zapłaty.*
- *W Stadzie Ogierów Łąck dzierżawcy nie dokonywali w terminie płatności za dzierżawę koni w przypadku 82 umów (64% umów)³¹. Nie podejmowano jednakże działań w celu wezwania dłużników do zapłaty należności w 67 przypadkach. Działania windykacyjne podejmowane w stosunku do należności pieniężnych w przypadku 15 umów wszczęto dopiero po upływie wielu miesięcy od daty ich wymagalności (w skrajnym przypadku po przekroczeniu 31 miesięcy). Działania te ograniczały się wyłącznie do wezwań do zapłaty i okazały się skuteczne jedynie w przypadku sześciu dłużników. Prezes Zarządu wyjaśnił m.in., że Spółka występowała z wezwaniem do zapłaty wobec hodowców posiadających najstarsze zaległości, a wobec tego, że działania te okazały się bezskuteczne, do końca 2013 r. skieruje do sądu sprawy dotyczące zadłużenia wszystkich osób zalegających z opłatami.*

3.2.2. Gospodarowanie zasobem nieruchomości stadnin koni

1. Skontrolowane Stadniny koni w prowadzonej działalności zajmowały się również użytkowaniem gruntów o powierzchni łącznie 23,2 tys. ha. Areał ten obejmował grunty dzierżawione od Agencji o powierzchni 21,6 tys. ha (92,9%), grunty własne zajmujące 1,4 tys. ha (6,0%) oraz inne grunty o powierzchni 0,3 tys. ha (1,1%). Struktura własności posiadanych przez stadniny koni gruntów wg stanu na koniec I półrocza 2013 r. przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres nr 2

Źródło: Opracowanie własne NIK.

³¹ Spółka zawarła w latach 2011–2013 ogółem 128 umów na dzierżawę ogierów do celów rozplodowych.

Największą powierzchnią gruntów dysponowała Stadnina Koni Iwno (2,9 tys. ha), a najmniejszą Stado Ogierów Książ (135,5 ha). Największą powierzchnię gruntów dzierżawiła również Stadnina Koni Iwno (2,5 tys. ha), natomiast najmniejszą – Stado Ogierów Książ (55,7 ha). Największą powierzchnię gruntów własnych posiadała Stadnina Koni Pępowo (242,6 ha) a najmniejszą – Stadnina Koni Łąck (45,5 ha). Skontrolowane stadniny terminowo i w ustalonych wysokościach uiszczaly na rzecz Agencji opłaty z tytułu czynszu dzierżawnego. W 2011 r. wynosiły one 2 187,20 tys. zł (od 4 999,47 zł – SO Książ do 368 268,79 zł – SK Walewice), a w 2012 r. – 2 243,18 tys. zł (od 5 219,97 zł – SO Książ do 384 511,16 zł – SK Walewice). Natomiast naliczony czynsz dzierżawny dla spółek za I półrocze 2013 r. wynosił 1 261,9 tys. zł.

W SK Janów Podlaski stwierdzono, że spośród nieruchomości dzierżawionych przez tę Spółkę od ANR, dwie działki o powierzchni 200 m² oraz 350 m² od 1 stycznia 2011 r. zostały oddane w poddzierżawę operatorom sieci komórkowych bez pisemnego przedłużenia okresu obowiązywania umów w tym zakresie. Prezes Spółki nie zawierał kolejnego aneksu do umowy dzierżawy z uwagi na – jak tłumaczył – trwającą procedurę wniesienia poddzierżawianych nieruchomości aportem do Spółki. W przypadku działki o powierzchni 350 m², z której dzierżawy zrezygnował podmiot, Spółka dopiero w trakcie kontroli NIK wystąpiła o uregulowanie zaległego czynszu dzierżawnego za okres do 1 stycznia do 24 kwietnia 2013 r. w łącznej wysokości 7,0 tys. zł.

2. Spółki hodowli koni objęte kontrolą posiadały na początek 2011 r. łącznie 1469 budynków/budowli, w tym 1239 własnych (84,3%) i 230 dzierżawionych (15,7%). Na koniec I półrocza 2013 r. liczba obiektów zmniejszyła się do 1369 budynków, w tym do 1176 własnych (85,9%) i 193 dzierżawionych (14,1%). Zmiany w tym zakresie następowały w drodze sprzedaży nieruchomości lub wyłączenia z dzierżawy. Niemniej jednak na koniec I półrocza 2013 r. w dalszym ciągu stadniny dysponowały 195 budynkami/budowlami zbędnymi, w tym 167 własnymi i 28 dzierżawionymi (14,2% ogólnej liczby posiadanych nieruchomości zabudowanych). Dotychczas, podejmowane działania w celu zagospodarowania zbędnych nieruchomości okazały się mało skuteczne, gdyż w badanym okresie zagospodarowano jedynie 61 obiektów. Trzy spośród 13 skontrolowanych stadnin koni nie podejmowały lub podejmowały w ograniczonym zakresie działania w celu zagospodarowania 73 nieprzydatnych im nieruchomości.

- *W Stadninie Koni Walewice Zarząd Spółki nie podejmował skutecznych działań w celu zbycia lub wyłączenia z dzierżawy 19 zbędnych nieruchomości. Ponadto przy sprzedaży w styczniu 2012 r. nieruchomości o powierzchni 4,25 ha (zabudowanej leśniczówką) w Goślubiu na rzecz Agencji oraz nieruchomości o powierzchni 7,94 ha w miejscowości Sobota, Zarząd Spółki nie przestrzegał regulaminu wewnętrznego sprzedaży nieruchomości. Brak było bowiem w pierwszym przypadku stosownej uchwały Zarządu Spółki w sprawie przyjęcia oferty zakupu nieruchomości, której nie podjęto ze względu na błędne zakwalifikowanie transakcji jako przeniesienie własności zamiast sprzedaż. W drugim natomiast przypadku nie dochowano warunków przetargu uznając, że nieprawidłowości mają charakter formalny i nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przetargu.*
- *Stadnina Koni Liski nie podejmowała żadnych działań restrukturyzacyjnych, prowadzących do sprzedaży zbędnych i nieprzydatnych w jej działalności budynków i budowli, mimo że 41 budynków własnych i dwie dzierżawione wskazywała jako nieprzydatne. W tej sprawie Prezes Zarządu wyjaśnił, że część budynków stanowi zabezpieczenie kredytów, natomiast sprzedaż pojedynczych budynków razem z ziemią rolną (wg zaleceń Agencji), jest dla Spółki nie do przyjęcia, gdyż zmniejszenie arealu użytków rolnych pogorszyłoby sytuację finansową Spółki.*
- *Stado Ogierów Łąck – w przypadku pięciu nieruchomości, Spółka nie podjęła od 2011 r. działań w celu ich sprzedaży, a tym samym nie wykonała zalecenia ANR, zawartego w piśmie z 15 grudnia 2010 r. Prezes Zarządu wyjaśnił, że zwrócił się do Agencji o wyrażenie zgody na sprzedaż tych nieruchomości niezwłocznie po zamknięciu procedur prawnych, związanych m.in. z podziałem geodezyjnym, wyceną i zmianą planu zagospodarowania terenu. Ponadto w latach 2012–2013 (do 25 listopada) Spółka nie podjęła także kolejnych prób sprzedaży sześciu nieruchomości zbędnych. Odnosząc się do przyczyn niezorganizowania kolejnych przetargów na sprzedaż sześciu nieruchomości Prezes Zarządu wskazał m.in., że Spółka, ze względu na duże koszty ogłoszenia w prasie szuka potencjalnych klientów, stosując ogłoszenia w formie tablic/banerów zlokalizowanych na ww. nieruchomościach.*

Spośród 13 skontrolowanych stadnin w sześciu (SK Walewice, SK Liski, SK Janów Podlaski, SO Książ, SK Krasne, SK Dobrzyniewo) stwierdzono, że udostępnianie lokali mieszkalnych dla pracowników lub osobom postronnym, odbywało się bez pisemnych umów, bez ponoszenia opłat najmu lub po preferencyjnych cenach. Wynikało to z braku procedur określających warunki korzystania z mieszkań, wieloletnich zaszłości lub przeoczenia. Skutkowało to utratą przez trzy spółki³² korzyści finansowych w wysokości co najmniej 88,5 tys. zł. Działania takie w ocenie NIK stwarzały mechanizmy korupcyjne w tym obszarze.

- *W Stadninie Koni Walewice, Prezes Zarządu od października 2012 r. korzystał z noclegu/zakwaterowania w jednym z apartamentów Pałacu Walewickiego za cenę brutto 20 zł za dobę, podczas gdy oferta turystyczna i rekreacyjna Spółki przewidywała zakwaterowanie w jednym z apartamentów w tym Pałacu za cenę od 300 do 400 zł brutto. Zakwaterowanie Prezesa, a tym samym korzystanie z majątku (nieruchomości) Spółki, miało miejsce przy braku pisemnej umowy w tym zakresie, przy czym Prezes nie wystąpił w ogóle z wnioskiem do Zgromadzenia Wspólników o ustanowienie pełnomocnika w sprawie zawarcia stosownej umowy na korzystanie z majątku Spółki. W tej sprawie Prezes Zarządu podał m.in., że stawka dobową pokrywająca ryczałtowo koszty, ustalona została przez poprzedni Zarząd – tak obciążani byli członkowie zarządu czy dyrektorzy Spółki czasowo korzystający z zakwaterowania w hotelu. Wyjaśnił, że zamierza ustalić procedury korzystania z pomieszczeń Spółki przez pracowników i członków Zarządu oraz podpisać stosowną umowę z pełnomocnikiem wyznaczonym przez Zgromadzenie Wspólników.*
- *Stadnina Koni Janów Podlaski wynajęła Prezesowi Zarządu mieszkanie o powierzchni 82,84 m². W zawartych umowach Prezes występował jako wynajmujący i najemca, co leżało w sprzeczności z art. 210 § 1 ksh, który przewiduje, że w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim, spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników.*
- *W Stadzie Ogierów Książ wynajmowano 60 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 3.682,3 m² (35,1% powierzchni użytkowej wszystkich obiektów Stada). Przyjęte bazowe stawki czynszu, pomimo ich dwukrotnego podwyższenia, były niższe od obowiązujących w Gminie Wałbrzych. Skutkowało to obniżeniem przychodów spółki możliwych do uzyskania w latach 2011–2013 (I półrocze) łącznie o 59,3 tys. zł.*

3. W 11³³ spośród 13 skontrolowanych stadnin stwierdzono różnego rodzaju formy naruszeń przepisów ustawy Prawo budowlane i uregulowań wewnętrznych, związanych z utrzymaniem nieruchomości w należytym stanie technicznym. Nie respektowano obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli stanu technicznego i sprawności technicznej obiektów budowlanych, nie realizowano zaleceń wynikających z tych kontroli oraz nie prowadzono lub nierzetelnie prowadzono książki obiektów budowlanych. Stadniny nie wypełniały także obowiązków w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego użytkowanych obiektów oraz przestrzegania przepisów przeciwpożarowych. Zaniedbania w ww. zakresie tłumaczono brakami kadrowymi, reorganizacją lub realizacją innych terminowych zadań (opracowanie programów naprawczych, realizacja inwestycji).

- *W dziesięciu spółkach hodowli koni (SK Walewice, SK Prudnik, SK Dobrzyniewo, SK Liski, SK Racot, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SO Łąck, SK Golejewko i SO Książ) nie przeprowadzono w sposób systematyczny kontroli stanu technicznego i sprawności technicznej (lub ich instalacji) w odniesieniu do wszystkich lub części obiektów budowlanych.*
- *W dziewięciu spółkach hodowli koni (SK Walewice, SK Dobrzyniewo, SK Pępowo, SK Liski, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SK Golejewko, SO Łąck i SO Książ) nie prowadzono w ogóle lub prowadzono nieprawidłowo książki obiektów budowlanych.*
- *W ośmiu spółkach (SK Walewice, SK Prudnik, SK Dobrzyniewo, SK Pępowo, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SO Łąck i SO Książ) nie wypełniano obowiązków w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego oraz nie przestrzegano przepisów przeciwpożarowych (m.in. brak instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, sterty słomy złożone zbyt blisko hali ujeżdżalni, brak oznakowania hydrantów oraz obiektów (kierunków ewakuacji), niesprawne drzwi przeciwpożarowe, uszkodzona instalacja odgromowa, zaleganie materiałów palnych na klatkach schodowych, brak urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic).*

³² SK Liski, SO Książ i SK Dobrzyniewo.

³³ SK Walewice, SK Prudnik, SK Dobrzyniewo, SK Liski, SK Racot, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SO Łąck, SK Golejewko i SO Książ, SK Pępowo.

Nienależyty stan techniczny obiektów budowlanych stwierdzono w ośmiu na 13 skontrolowanych stadnin (SK Walewice, SK Prudnik, SK Pępowo, SK Liski, SK Iwno, SK Golejewko, SO Książ, SK Janów Podlaski). Zaniedbania w tym zakresie dotyczyły niewłaściwego utrzymania i użytkowania obiektów budowlanych oraz nierealizowania zaleceń sformułowanych po przeprowadzeniu okresowych przeglądów budynków, wskutek czego następowała stopniowa degradacja obiektów. W pięciu³⁴ spółkach stwierdzono, że w ogóle nie ponoszono w badanym okresie nakładów na wymagane naprawy i remonty obiektów wykorzystywanych do hodowli koni. Poniesione w badanym okresie przez skontrolowane stadniny nakłady finansowe dotyczące modernizacji i remontów wyniosły 1 604,00 tys. zł, co stanowiło około 5% ogólnej kwoty poniesionych nakładów inwestycyjnych. Tymczasem przeprowadzone oględziny 88 obiektów budowlanych wykazały występowanie szeregu wad i uszkodzeń w utrzymaniu budynków/budowli.

- *W Stadninie Koni Prudnik stwierdzono, że część nieruchomości związanych z hodowlą koni (cztery stajnie, „karuzela dla koni”) położone w Chocimiu nie były utrzymywane w należyтым stanie technicznym i estetycznym (ubytki kamienia w żłobach dla koni, ubytki tynków w boksach, ślady grzybów pleśniowych, duża ilość wody zalegającej przy karuzeli dla koni oraz ślady rdzy i braki farby na urządzeniu).*
- *W Stadninie Koni Pępowo nie wszystkie remonty, zalecane w protokołach z rocznych przeglądów technicznych obiektów, zostały przeprowadzone (m.in. naprawa pokrycia dachowego stajni, remont szopy na maszyny, remont magazynu narzędziowego). W części budynku – magazynie pasz – utrzymywano 50 krów, przez co budynek użytkowany był niezgodnie z przeznaczeniem.*
- *W Stadninie Koni Liski, spośród czterech budynków objętych oględzinami, trzy były w złym stanie technicznym i groziły zawaleniem z powodu uszkodzonych konstrukcji nośnych. Prezes Zarządu, poinformowany w trybie art. 51 ust. 1 ustawy o NIK o tych zagrożeniach podjął natychmiastowe działania w celu właściwego zabezpieczenia budynków.*
- *W Stadninie Koni Walewice, we wszystkich obiektach poddanych oględzinom (cztery obiekty użytkowane i cztery nieużytkowane) stwierdzono ich zły stan techniczny i estetyczny. Stwierdzono zniszczone poszycia dachowe, niezabezpieczone okna i drzwi, zdewastowane i zniszczone wnętrza obiektów i w jednym przypadku niezabezpieczony otwór, wydrążony w ziemi, o głębokości co najmniej 1 m.*
- *W Stadzie Ogierów Książ stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieodpowiedniego stanu kominów (siedem budynków), ubytków w rynnach (sześć budynków), ubytków tynku w elewacji (trzy budynki), braku oszklenia części okien (dwa budynki), nieodpowiedniego stanu belek konstrukcyjnych muru pruskiego (dwa budynki), uszkodzonego odgromnika (jeden budynek). W przypadku obiektu hipodromu oględziny wykazały ubytki dachówek, tynku w elewacji wieży sędziowskiej i budynku dla widowni, zniszczoną stolarkę okienną i drzwiową oraz zły stan ogrodzenia od strony północnej.*
- *W Stadninie Koni Janów Podlaski eksploatowano pięć zbiorników magazynujących paliwa płynne bez wymaganej decyzji zezwalającej na ich eksploatację, wydanej przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego.*

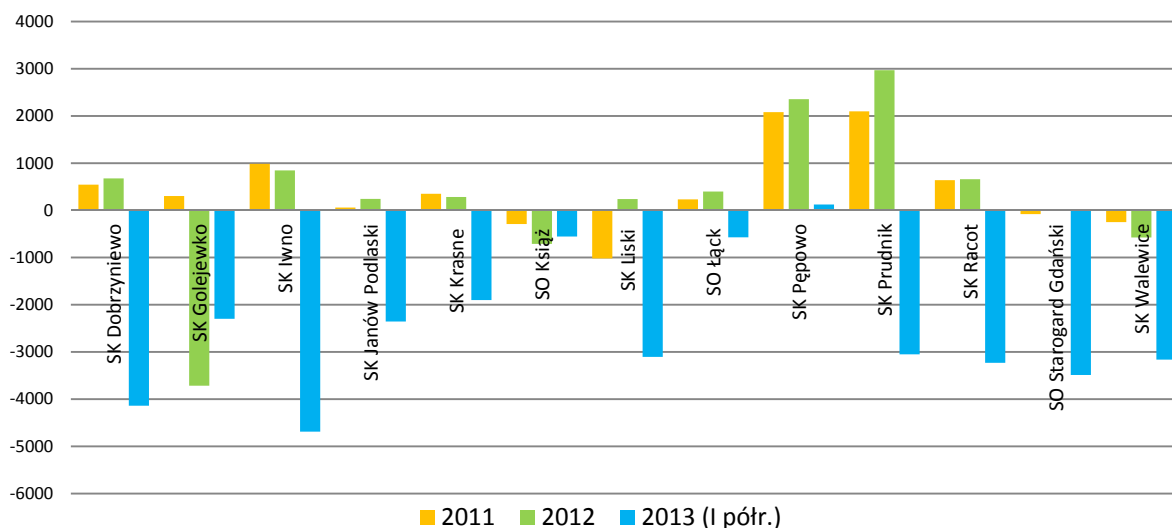
3.2.3. Sytuacja finansowo-ekonomiczna stadnin koni

1. Stadniny koni na koniec 2012 r. dysponowały zasobami majątkowymi w wartości 379 447,22 tys. zł, w tym środkami trwałymi o wartości 267 885,42 tys. zł. W latach 2011, 2012 i I półroczu 2013 r. skontrolowane spółki osiągnęły przychody w wysokości odpowiednio: 150 342,50 tys. zł, 160 989,35 tys. zł i 47 656,39 tys. zł. W tym samym okresie poniesione koszty wyniosły 144 686,35 tys. zł, 157 304,17 tys. zł i 80 068,44 tys. zł. W rezultacie spółki te osiągnęły w latach 2011–2012 zysk w wysokości, odpowiednio 5 656,14 tys. zł i 3 685,18 tys. zł, natomiast za I półrocze 2013 r. odnotowały stratę w wysokości 32 412,04 zł. Wynikało to z charakteru prowadzonej działalności rolniczej, gdzie największe przychody uzyskuje się w II półroczu.

³⁴ SO Łąck, SK Liski, SO Książ, SK Dobrzyniewo, SK Golejewko.

W roku 2011 dobrą sytuację ekonomiczną miało dziewięć spółek³⁵, natomiast w 2012 r. dziesięć spółek³⁶. Na koniec 2012 r. stratę odnotowały trzy spółki³⁷. Osiągane wyniki ekonomiczne przez kontrolowane stadniny koni w latach 2011–2013 (I półrocze) przedstawiono na wykresie nr 3.

Wykres nr 3

Źródło: Opracowanie własne NIK.

W odniesieniu do spółek, które odnotowały stratę na działalności podejmowane były, zarówno przez Agencję, jak i Zarządy tych spółek działania naprawcze. Do zakończenia kontroli dwie spółki włączono w struktury innych podmiotów nadzorowanych przez Agencję³⁸, niemniej jednak działania naprawcze zainicjowane w stosunku do pozostałych podmiotów nie były jeszcze zakończone i nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Agencja zobowiązała zarządy czterech spółek³⁹ do przygotowania programów naprawczych wraz z prognozą finansową, jednakże do końca kontroli NIK plany naprawcze nie zostały zatwierdzone dla trzech spółek⁴⁰ z powodu przyjęcia w tych programach nierealnych założeń do ich realizacji oraz braków wymaganego udokumentowania planowanych zadań naprawczych.

2. W badanym okresie Agencja dokonywała oceny działalności ekonomicznej nadzorowanych spółek na podstawie rachunku zysku i strat dla działalności podstawowej, bez wyróżniania hodowli koni. Kalkulacja i prezentacja wyników ekonomicznych hodowli koni w spółkach zawarta w sprawozdaniach zarządów opierała się na ewidencji pozabilansowej i nie obejmowała niektórych kosztów ponoszonych z tego tytułu. Tym samym nie pozwalała na rzetelną ocenę wyniku ekonomicznego uzyskiwanego przez spółki z tego rodzaju działalności. Posiadała w zasadzie charakter orientacyjny

³⁵ SK Dobrzyniewo, SK Golejewko, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SK Krasne, SO Łąck, SK Pępowo, SK, Prudnik, SK Racot. Zysk na łączną kwotę 7 294,17 tys. zł, największy zysk SK Prudnik – 2 098,35 tys. zł, a najmniejszy SK Janów Podlaski – 60,42 tys. zł

³⁶ SK Dobrzyniewo, SK Iwno, SK Janów Podlaski, SK Krasne, SK Liski, SO Łąck, SK Pępowo, SK, Prudnik, SK Racot, SO Starogard Gdański. Zysk na łączną kwotę 8 686,07 tys. zł, największy zysk SK Prudnik – 2 967,43 tys. zł, a najmniejszy SO Starogard Gdański – 17,01 tys. zł.

³⁷ SK Golejewko, SO Książ, SK Walewice. Strata na łączną kwotę - 5 000,89 tys. zł, największa strata SK Golejewko – 3.715,89 tys. zł, a najmniejsza SK Walewice – 573,58 tys. zł.

³⁸ SK Gładyszów i SO Książ.

³⁹ SK Liski, SK Golejewko, SK Walewice, SO Starogard Gdański.

⁴⁰ SK Golejewko, SK Walewice, SO Starogard Gdański.

i służyła prezentacji wybranych kosztów na potrzeby Agencji. Dopiero w trakcie kontroli NIK Agencja przekazała zarządom spółek arkusz kalkulacyjny pozwalający na dokonywanie analiz zdarzeń gospodarczych w podziale na prowadzone gałęzie hodowli i produkcji, co pozwoli dokonywać pełnej oceny ekonomicznej działalności związanej z hodowlą koni.

W związku z powyższym w trakcie kontroli dokonano szacunkowych wyliczeń opłacalności hodowli koni. Wynikało z nich, że wszystkie spółki na działalności związanej z hodowlą koni ponosiły straty, które w latach 2011–2012 wyniosły łącznie 18 mln zł (9,7 mln zł w 2011 r. oraz 8,3 mln zł. w 2012 r.). Największą stratę w 2011 r. odnotowało SO Łąck – 1 269,4 tys. zł, a w 2012 r. SK Walewice – 1 170,6 tys. zł. Straty najmniejszych rozmiarów na tej działalności odnotowało w 2011 r. SO Książ – 125,5 tys. zł, a w 2012 r. SO Łąck – 141,7 tys. zł. Wynikało to przede wszystkim z utrzymywania zbyt dużej liczby koni w stadzie obrotowym, z ograniczonych możliwości sprzedaży koni oraz ze zmniejszonego zapotrzebowania na usługi ogierów hodowanych w stadach ogierów do celów rozplodowych. Okoliczność tę potwierdza również malejąca tendencja średniej ceny sprzedaży koni z 9,2 tys. zł w 2011 do 6,1 w I półrocza 2013 r.

3. W trzech spółkach na 13 skontrolowanych stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stosowania zasad rachunkowości określonych w ustawie o *rachunkowości*⁴¹ (SK Walewice, SK Janów Podlaski, SK Prudnik). Dotyczyły one głównie nieprawidłowego amortyzowania środków trwałych, księgowania przychodów.

- *W Stadninie Koni Walewice nie przyjęto do stosowania zasad rachunkowości, co tłumaczono niedopatrzaniem. W związku z tym Spółka nie posiadała dokumentacji dotyczącej określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych, metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, a także systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów. Obowiązek ustalenia takiej dokumentacji w formie pisemnej i jej aktualizowania należy do kierownika jednostki. Prezes Zarządu oświadczył, że zasady rachunkowości zostaną opracowane zgodnie z wymogami art. 10 ustawy o rachunkowości.*
- *Stadnina Koni Janów Podlaski amortyzowała środki trwale o wartości jednostkowej od 1,0 tys. zł do 3,5 tys. zł niezgodnie z przyjętymi w Spółce zasadami rachunkowości, które przewidywały ich umorzenie poprzez jednorazowy odpis w koszty miesiąca przyjęcia do użytkowania. Faktycznie w latach objętych kontrolą zakupiono 7 takich składników majątku trwałego o łącznej wartości 18,7 tys. zł, które nie zostały umorzone jednorazowo, a wobec których zastosowano amortyzację liniową. Prezes Zarządu wyjaśnił, że błąd w zakresie amortyzowania środków trwałych wynikał z uwarunkowań funkcjonowania systemu komputerowego i został zauważony dopiero po sporządzeniu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2012 r.*

3.2.4. Sprawowanie nadzoru i kontroli

1. Nadzór Ministra nad działalnością Agencji w zakresie spraw obejmujących funkcjonowanie strategicznych dla gospodarki narodowej spółek hodowli koni, sprawowany był w sposób pasywny. Ograniczał się on w praktyce do zobowiązania ANR do przygotowania różnego rodzaju opracowań i analiz dotyczących funkcjonowania spółek, zajmujących się hodowlą koni. Dalej analizy te wykorzystywano w zasadzie do udzielania odpowiedzi na pytania stawiane Ministrowi przez inne organy. Minister nie określił wytycznych dla Agencji, zawierających zadania tej jednostki w ramach sprawowania nadzoru właścicielskiego nad spółkami Skarbu Państwa, będącymi stadninami. Nie kierował także do niej zaleceń, wskazówek wynikających z analiz opracowań przekazywanych do Ministerstwa. Nie przeprowadził także żadnej kontroli ani audytu Agencji, których przedmiotem byłaby realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem strategicznych dla kraju spółek hodowli koni.

⁴¹ Dz. U. z 2013 r. poz. 330.

W strukturze organizacyjnej Ministerstwa nie przypisano żadnemu z departamentów zadań związanych z nadzorem nad Agencją w zakresie wykonywania praw z udziałów w spółkach hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w tym zadań w zakresie kontrolowania Agencji.

2. Nadzór sprawowany przez Agencję nad strategicznymi dla gospodarki narodowej spółkami hodowli koni nie był w pełni rzetelny i skuteczny. W latach 2011–2013 (I półrocze) Agencja przeprowadziła w spółkach hodowli koni 40 kontroli, w tym 21 planowych. Kontrole planowe dotyczyły m.in. analizy działalności gospodarczej i finansowej spółek oraz realizacji uchwał zgromadzeń wspólników. Kontrole doraźne przeprowadzane były w przypadkach otrzymania przez Agencję informacji o potencjalnych nieprawidłowościach mających miejsce w spółkach i dotyczyły przede wszystkim spraw związanych z sytuacją finansową, zasobem nieruchomości i sprawami pracowniczymi. Tryb i sposób przeprowadzania kontroli został określony w „Regulaminie kontroli przeprowadzanych w spółkach ANR, przez ZNW, w ramach sprawowania nadzoru bezpośredniego”⁴² (dalej: regulamin kontroli). Stwierdzono, że regulamin kontroli nie był w pełni przestrzegany w zakresie realizacji cyklicznych kontroli planowych oraz formułowania wniosków pokontrolnych w okolicznościach stwierdzenia nieprawidłowości.

- *Agencja nie przeprowadziła planowej kontroli w SO Książ, pomimo że zgodnie z § 5 regulaminu kontroli, nadzór bezpośredni realizowany w ramach kontroli planowych powinien być przeprowadzany w każdej ze spółek ANR co najmniej raz na trzy lata. Wykonywane wobec tej Spółki czynności nadzoru bezpośredniego (wizytacje, kontrole doraźne i sprawdzające) miały charakter działań doraźnych. Dyrektor ZNW Agencji w złożonych wyjaśnieniach podał, że w Spółce tej przeprowadzono 7 kontroli doraźnych i wizytacji związanych z aktualną sytuacją Spółki i wspólnik posiadał wszelkie, bieżące informacje na temat jej funkcjonowania, a od 2011 r. rozpoczęto proces inkorporacji, w związku z czym nadzór był ukierunkowany na realizację tego procesu i nie było konieczności przeprowadzania kontroli planowych.*
- *W przypadku kontroli planowej w SK Pępowo, SK Iwno i SK Liski, kontroli doraźnej w SO Książ, SK Golejewko oraz wizytacji w SK Prudnik, w których stwierdzono liczne nieprawidłowości, ZNW nie sformułował zaleceń pokontrolnych, co było niezgodne z § 23 ust. 1 regulaminu kontroli, który stanowił, że w przypadku ujawnienia nieprawidłowości dyrektor ZNW kieruje do zarządu spółki zalecenia pokontrolne. Dyrektor ZNW oraz Kierownik Sekcji Nadzoru Bezpośredniego podali w złożonych wyjaśnieniach, że o uchybieniach i nieprawidłowościach informowano ustnie zarządy w trakcie kontroli, nadto wzywano do złożenia wyjaśnień osobiście i podejmowania działań naprawczych, zagadnienia te poruszane były także na zgromadzeniach wspólników spółek, a w przypadku, gdy stwierdzone uchybienia były małej wagi zostały zapisane jedynie w protokole kontroli.*
- *Agencja nie przeprowadziła kontroli w SK Liski, pomimo że w harmonogramie kontroli spółek na I półrocze 2012 r. ujęto przedmiotową kontrolę jako planową w tej stadninie. Z kontroli planowych, przeprowadzonych w SK Liski Sp. z o.o. w 2012 i 2013 r., w zakresie realizacji przez spółkę programu naprawczego złożonego do Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: BGK), nie sporządzano protokołów kontroli, wymaganych § 19 ust. 1 regulaminu kontroli. Dyrektor ZNW podał w wyjaśnieniach, że w harmonogramach kontroli na lata 2012 i 2013 planowano kontrolę SK Liski w każdym kwartale, gdyż ANR zobowiązała się do składania głównemu wierzycielowi spółki, tj. BGK, sprawozdania z realizacji zatwierdzonego programu naprawczego na lata 2012–2016. Stwierdził ponadto, że po tych kontrolach sporządzano sprawozdania, zgodnie z wymogami Banku.*

W ocenie NIK stosowany, wbrew obowiązującemu regulaminowi kontroli, tryb postępowania w przedstawionych przypadkach ograniczał skuteczność sprawowanego nadzoru bezpośredniego, w szczególności w zakresie realizacji zaleceń pokontrolnych, wniosków i wykorzystania uwag.

Agencja, przeprowadzając kontrole w trzech spośród 13 spółek (SK Pępowo, SK Prudnik i SO Łąck) nie realizowała w pełni założeń tematycznych tych kontroli. W latach 2011–2013 kontrolami nie objęto oceny strategiczności spółek pod kątem realizacji programów hodowlanych i postępu biologicznego, co było niezgodne z § 4 pkt 2 regulaminu kontroli, który stanowił, że przeprowadzenie

⁴² Regulaminy z dnia 14 stycznia 2011 r. i 9 lipca 2012 r. zatwierdzone przez Prezesa ANR.

kontroli ma na celu dokonanie oceny działalności spółek w zakresie realizacji strategicznych zadań hodowlanych. Kierownik Sekcji Nadzoru Bezpośredniego podał w wyjaśnieniach, że realizacja programów hodowlanych i postępu biologicznego nie była oceniana i badana przy okazji każdej kontroli planowej. Badania takiego dokonywano wówczas, gdy uczestnikami grup kontrolnych byli pracownicy Sekcji Hodowli ZNW, przy czym nie w każdej kontroli mogli oni uczestniczyć ze względu na przypisane im inne zadania służbowe.

4.1 Przygotowanie i organizacja kontroli

Najwyższa Izba Kontroli po raz pierwszy badała problematykę funkcjonowania stadnin koni, wskazanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako spółki o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Strategiczne znaczenie jakie nadano tym spółkom i szczególny wymiar stawianych im zadań uzasadniały potrzebę przeprowadzenia niniejszej kontroli.

W ramach przygotowania niniejszej kontroli NIK przeprowadziła kontrole rozpoznawcze w Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie oraz w Stadninie Koni Walewice w zakresie organizacji i procedur związanych z hodowlą koni.

W trakcie kontroli w poszczególnych spółkach hodowli koni Najwyższa Izba Kontroli skorzystała z uprawnień wynikającego z art. 12 pkt 3 ustawy o NIK i zleciła przeprowadzenie kontroli doraźnych właściwym miejscowo powiatowym inspektoratom weterynarii, obejmującej warunki utrzymania koni, warunki weterynaryjne hodowli koni i dokumentację leczenia zwierząt. Ponadto w ośmiu uzasadnionych przypadkach NIK zleciła również przeprowadzenie kontroli służbom nadzoru budowlanego (w dwóch stadninach) oraz straży pożarnej (w sześciu spółkach).

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W wyniku kontroli planowej i rozpoznawczej sporządzono 16 wystąpień pokontrolnych, zawierających oceny, uwagi oraz sformułowano **112** wniosków pokontrolnych. Spośród tych wniosków 57 zostało już wykonanych, 38 jest w trakcie realizacji, a w odniesieniu do pozostałych jednostki kontrolowane nie udzieliły jeszcze informacji o podjętych działaniach.

Kierownicy skontrolowanych jednostek nie wnieśli zastrzeżeń do przekazanych im wystąpień pokontrolnych.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do kierowników jednostek skontrolowanych Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wnioski pokontrolne pod adresem:

1) Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o:

- ♦ Rozważenie opracowania koncepcji (programu, strategii), określającej model funkcjonowania spółek Skarbu Państwa, zajmujących się hodowlą koni, jako instrumentu umożliwiającego efektywne sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem zadań w tym zakresie przez Agencję.
- ♦ Wskazanie w regulaminie organizacyjnym Ministerstwa właściwego departamentu do sprawowania nadzoru nad Agencją w zakresie prawidłowości wykonywania praw z udziałów w spółkach hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Z udzielonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi odpowiedzi wynikało m.in., że:

- ♦ Prezes ANR w piśmie z dnia 2 stycznia 2014 r. zaproponował powołanie zespołu roboczego, złożonego z przedstawicieli Agencji i Ministerstwa, którego zadaniem będzie wieloaspektowa ocena działalności spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej i „wytypowanie” niektórych spółek celem ich prywatyzacji.
- ♦ W projekcie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi nadzór nad ANR w sprawach hodowli zwierząt gospodarskich w spółkach o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej przypisano Departamentowi Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii. Nadzór nad ANR w zakresie prawidłowości wykonywania praw z udziałów i akcji w spółkach hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej będzie sprawował Departament Gospodarki Ziemią.

2) Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych m.in. o:

- ♦ Zapewnienie kierowania do zarządów nadzorowanych spółek - w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w ich działaniu - zaleceń pokontrolnych zawierających opis ustaleń kontroli, uwagi, uchybienia i nieprawidłowości oraz wnioski wynikające z tych ustaleń z określeniem terminu ich realizacji.
- ♦ Dokonywanie w trakcie każdej kontroli planowej oceny działalności spółek w zakresie realizacji strategicznych zadań hodowlanych, zgodnie z wymogami regulaminu kontroli.
- ♦ Nieustanne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej i podejmowanie stosownych działań naprawczych, w odniesieniu do spółek znajdujących się w złej sytuacji ekonomiczno-finansowej.
- ♦ Rozważenie:
 - a) określenia zasad prowadzenia hodowli w nadzorowanych spółkach,
 - b) przekazania do spółek opracowania pn.: „Rola i zasady przeprowadzania przeglądów hodowlanych w stadach i stadninach ANR”, celem jednolitego dokonywania i dokumentowania przeglądów,
 - c) określenia kryteriów dla eliminacji koni ze stada podstawowego i przeniesienia do stada obrotowego,
 - d) pozyskiwania przez ZNW informacji o formie sprzedaży koni w poszczególnych spółkach,
 - e) ujednoczenia ramowego sposobu wyceny koni w nadzorowanych spółkach.

Z odpowiedzi udzielonej przez Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych wynikało, m.in. że:

- ♦ W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniach spółek, ujawnionych w trakcie każdej kontroli, zalecenia pokontrolne będą każdorazowo wysyłane do podmiotu kontrolowanego.
- ♦ Zespół Nadzoru Właścicielskiego zleci zewnętrznemu ekspertowi opracowanie „Strategicznego programu hodowli koni w poszczególnych rasach w Spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”. Termin zakończenia prac przewidziany jest na koniec 2014 r.
- ♦ W najbliższym czasie zostanie przygotowane i przekazane do spółek opracowanie dotyczące przeprowadzania przeglądów hodowlanych i sporządzania dokumentacji tematycznej.

3) Prezesów stadnin koni m.in. o:

- ♦ Wprowadzenie regulacji określających zasady sprzedaży koni, ustalania opłat za dzierżawę koni oraz świadczenia usługi prowadzenia pensjonatu dla koni.
- ♦ Określenie w polityce rachunkowości metod wyceny aktywów inwentarza żywego (koni) oraz dokonywanie rzetelnych jego wycen w toku inwentaryzacji.
- ♦ Podjęcie skutecznych działań w celu zbycia lub zagospodarowania nieruchomości zbędnych.
- ♦ Podjęcie działań organizacyjnych na rzecz przeprowadzenia, wymaganych przepisami prawa, okresowych kontroli stanu technicznego budynków i budowli oraz zapewnienie bieżącego i kompletnego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych.
- ♦ Zapewnienie poprawy utrzymania koni przeznaczonych do sprzedaży, zgodnie z zaleceniami inspekcji weterynaryjnej.
- ♦ Ustalenie i wypełnianie pisemnych procedur korzystania z usług i zasobu nieruchomości Spółki przez pracowników, w tym członków zarządu.

Z nadesłanych przez Prezesów spółek odpowiedzi o stanie realizacji wniosków pokontrolnych wynikało m.in., że:

- ♦ Prezes Zarządu SK w Dobrzyniewie zakupił maty dezynfekcyjne w celu zabezpieczenia wejść i wjazdów na wypadek zagrożenia epizootycznego, zobowiązał odpowiedzialnych pracowników

do pełnego i terminowego sporządzania dokumentacji związanej hodowlą koni, zobowiązał się do systematycznego przeprowadzania okresowych przeglądów obiektów budowlanych, rzetelnego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych oraz wprowadził w Spółce jednolite zasady korzystania pracowników z majątku Spółki.

- ◆ Prezes Zarządu SK Golejewko podjął działania w celu wypracowania i wdrożenia metodologii wyceny aktywów Spółki uwzględniającej specyfikę działalności w szczególności w zakresie wyceny koni, zagospodarowania obiektów zbędnych, zapewnienia realizacji, wymaganych przepisami prawa, okresowych kontroli (rocznych i pięcioletnich) stanu technicznego budynków i budowli, zagwarantowania bieżącego i kompletnego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych oraz opracowania, opartego na realnych założeniach programu naprawczego Spółki.
- ◆ Prezes Zarządu SK Liski podjął działania w celu unormowania stanu prawnego przetrzymywanych na terenie Stadniny dwóch koni bez zawartej umowy na ich utrzymanie oraz zobowiązał się do przestrzegania wytycznych Agencji odnośnie sprzedaży koni zarodowych.
- ◆ Prezes Zarządu SK Prudnik określił stawki za usługi hotelowania koni, rozszerzył zakres reklamy koni przeznaczonych do sprzedaży oraz zadeklarował, że przeglądy hodowlane będą dokumentowane protokołami określającymi ocenę jakości i ilości pasz, obsługi masztalerskiej, nadzoru weterynaryjnego i zootechnicznego, oceny kondycji i pielęgnacji koni oraz oceny przychówku źrebiąt urodzonych w danym roku, oceny klaczy stada podstawowego.
- ◆ Prezes Zarządu SO Starogard Gdański opracował ogólne zasady wydzierżawiania ogierów w Spółce oraz ogólne zasady sprzedaży koni w Spółce, przyjął do stosowania zasady rachunkowości.
- ◆ Prezes Zarządu SK Walewice podjął działania w celu zapewnienia terminowego regulowania należności Stadniny z tytułu hotelowania koni, opracowania programu naprawczego/restrukturyzacyjnego spółki, zapewnienia poprawy utrzymania dorosłych, przeznaczonych do sprzedaży koni, pisemnego określenia warunków zbywania koni, bieżącej aktualizacji oferty sprzedażowej koni, realizowania i dokumentowania przeglądów hodowlanych/selekcyjnych w pełnym zakresie, rzetelnego sporządzania sprawozdawczości, sprzedaży koni ze stada podstawowego po uzyskaniu uprzednio pisemnej zgody Agencji, a także uporządkowania zasad utrzymywania w stadninie koni obcych.

4.3 Finansowe i inne rezultaty kontroli

4.3.1. W wyniku kontroli planowej i rozpoznawczej ujawniono finansowe rezultaty kontroli w wysokości łącznej 7 354,8 tys. zł, z tego:

- ◆ finansowe lub sprawozdawcze skutki nieprawidłowości – 7 195,5 tys. zł,
- ◆ korzyści finansowe – 159,3 tys. zł.

[str. 18, 19, 21, 22, 25 Informacji]

4.3.2. W związku z ujawnionymi nieprawidłowościami NIK po kontroli skierowała:

- ◆ dwa zawiadomienia do prokuratury (SK Walewice i SK Janów Podlaski), w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa polegającego na dopuszczeniu do eksploatacji urządzeń technicznych (zbiorniki magazynowania paliw płynnych) bez zgody właściwej jednostki dozoru technicznego oraz na niedopełnieniu obowiązków wynikających z ustawy o rachunkowości,

w szczególności poprzez nieustalenie zasad rachunkowości w Spółce, nierzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz inwentaryzacji rocznej koni, a także z ustawy *Prawo budowlane*, w szczególności poprzez niewłaściwe utrzymywanie obiektów budowlanych,

- ♦ dziesięć zawiadomień (SK Janów Podlaski, SK Walewice, SO Łąck, SK Iwno, SK Racot, SK Dobrzyniewo, SK Liski) do właściwych powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego, w związku z wystąpieniem czynów noszących znamiona wykroczenia w związku z naruszeniem przepisów ustawy *Prawo budowlane*,
- ♦ jedno zawiadomienie do Naczelnika Urzędu Skarbowego (SO Łąck) w sprawie nierzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych – wszczęto dochodzenie o czyn stanowiący przestępstwo karne skarbowe.

5.1. Wykaz podmiotów skontrolowanych przez jednostki organizacyjne NIK

Jednostki organizacyjne NIK biorące udział w kontroli	Jednostki objęte kontrolą
Delegatura NIK w Lublinie	Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o. w Janowie Podlaskim
Delegatura NIK w Olsztynie	Stadnina Koni Liski Sp. z o.o. w Liskach Stado Ogierów Starogard Gdański Sp. z o.o. w Rzeczej
Delegatura NIK w Opolu	Stadnina Koni Prudnik Sp. z o.o. w Prudniku
Delegatura NIK w Poznaniu	Stadnina Koni Iwno Sp. z o.o. w Iwnie Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o. w Dobrzyniewie Stadnina Koni Racot Sp. z o.o. w Racocie
Delegatura NIK w Warszawie	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie Stadnina Koni Krasne Sp. z o.o. w Krasnem Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o. w Łącku
Delegatura NIK we Wrocławiu	Agencja Nieruchomości Rolnych w Warszawie* Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o. w Golejewku Stadnina Koni Pępowo Sp. z o.o. w Gogolewie Stado Ogierów Książ Sp. z o.o. w Wałbrzychu Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o. w Walewicach**

* Kontrola rozpoznawcza i planowa

** Kontrola rozpoznawcza

5.2. Charakterystyka stanu prawnego

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Agencja Nieruchomości Rolnych

Agencja Nieruchomości Rolnych (dalej zwana: ANR) została utworzona na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (dalej zwana: ustawą) jako państwowa osoba prawna. Nadzór nad ANR sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (art. 3 ust. 2 ustawy). *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie nadania statutu Agencji Nieruchomości Rolnych*⁴³ nadano ANR jej statut, w którym w szczególności określono m.in. organizację wewnętrzną ANR, zasady udzielania pełnomocnictw, system kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, sposób postępowania z mieniem niezagospodarowanym. Stosownie do treści § 4 Statutu ANR w skład Agencji wchodzi - Biuro Prezesa i oddziały terenowe. W § 9 powoływanego Statutu ANR określone zostały zadania Biura Prezesa, natomiast w § 19 zakres kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.

Gospodarka finansowa ANR podlega rygorom wynikającym z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁴, oraz ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁵ oraz ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych⁴⁶.

Art. 5 ust. 6 ustawy nałożył na Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi obowiązek określenia w drodze rozporządzenia, wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Agencja, biorąc pod uwagę strategiczne znaczenie spółek w postępie biologicznym w rolnictwie w zakresie hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich.

W rozporządzeniu z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej⁴⁷, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ustalił m.in. wykaz spółek hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Agencja. W załączniku znalazło się 38 tego typu spółek, z tego 14 stadnin koni i 4 stada ogierów.

Zgodnie z *Regulaminem organizacyjnym Biura Prezesa Agencji*⁴⁸ w jego skład wchodzi: Zespół Audytu Wewnętrznego, Zespół Kontroli Wewnętrznej, Zespół Księgowości, Zespół Finansowy, Zespół Gospodarowania Zasobem, Zespół Nadzoru Właścicielskiego, Zespół Organizacyjny, Zespół Prawny, Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych i Rzecznik Prasowy.

Zakres powierzonych zadań dla Zespołu Nadzoru Właścicielskiego (§15 regulaminu organizacyjnego) wobec stadnin koni obejmował: wykonywanie funkcji właścicielskich w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁴⁹ (dalej: ksh); analizę sytuacji ekonomiczno-gospodarczej i hodowlanej; nadzór nad realizacją kierunków rozwoju hodowli zwierząt gospodarskich; określenie kierunków zmian organizacyjnych, majątkowych i kapitałowych; przeprowadzanie okresowej analizy

⁴³ Dz. U. 262, poz. 1567.

⁴⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

⁴⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

⁴⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759.

⁴⁷ Dz. U. Nr 161, poz. 974 ze zm.

⁴⁸ Załącznik do Zarządzenia Prezesa ANR Nr 5/10 z dnia 9 marca 2010 r. (zarządzenie zostało uchylone i utraciło moc na podstawie Zarządzenia Prezesa ANR nr 35/13 z dnia 31.12.2013 r.).

⁴⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm.

sytuacji finansowej; określanie kierunków dokapitalizowania spółek w drodze podwyższenia kapitału i dopłat; sprawowanie nadzoru bezpośredniego nad spółkami, w tym w zakresie realizacji postanowień art. 5a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa⁵⁰. Według powoływanej ustawy, Minister Skarbu Państwa, z zastrzeżeniem przepisów odrębnych oraz statutów wydanych na podstawie tych przepisów, m.in. wykonuje uprawnienia właścicielskie względem państwowych osób prawnych, jeżeli nie zostały one zastrzeżone na rzecz innych organów państwowych. Do kompetencji Ministra SP należy m.in. wykonywanie uprawnień wynikających z praw majątkowych Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, łącznie z wynikającymi z nich prawami osobistymi. Zgodnie z art. 5a ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, państwowe osoby prawne, w tym ANR obowiązane są uzyskać zgodę Ministra Skarbu Państwa na dokonanie czynności prawnej w zakresie rozporządzenia składnikami aktywów trwałych w rozumieniu przepisów o rachunkowości, zaliczonymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, jeżeli wartość rynkowa przedmiotu rozporządzenia przekracza równowartość w złotych kwoty 50 000 euro, obliczonej na podstawie średniego kursu, ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski wg stanu z dnia wystąpienia o zgodę. Czynność prawna dokonana z naruszeniem tego obowiązku jest nieważna. Zakres czynności, które nie wymagają przedmiotowej zgody został określony w art. 5a ust. 3 przywołanej ustawy.

Hodowla zwierząt (koni)

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵¹, zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest winien zwierzęciu poszanowanie, ochronę i opiekę. Zabrania się zabijania zwierząt, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w ustawie (art. 6 ust. 1), znęcania nad zwierzętami, m.in. utrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania oraz utrzymywanie zwierzęcia bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla gatunku (art. 6 ust. 2). Zabiegi lekarsko-weterynaryjne na zwierzętach są dopuszczalne dla ratowania ich życia lub zdrowia oraz dla koniecznego ograniczenia populacji i mogą być one przeprowadzane wyłącznie przez osoby uprawnione. Zabiegi lekarsko-weterynaryjne i zootechniczne lub inne zabiegi wynikające z technologii produkcji mogą być wykonywane na zwierzętach wyłącznie przez osoby posiadające kwalifikacje określone odrębnymi przepisami, z zachowaniem koniecznej ostrożności, w sposób zapewniający ograniczenie cierpienia i stresu zwierzęcia (art. 27 ust. 1 i 2). Inspekcja Weterynaryjna sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt. W zakresie wykonywania nadzoru, pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej oraz osoby wyznaczone przez organy tej Inspekcji posiadają uprawnienia określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁵² (art. 34a ust. 1 i 2).

Wymagania związane z przemieszczaniem koniowatych na terytorium RP zawarte są w art. 29 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁵³. Posiadacz zwierząt gospodarskich jest obowiązany do prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt. Lekarze weterynarii są obowiązani do prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej

⁵⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 1224.

⁵¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 856.

⁵² Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744 ze zm.

⁵³ Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 ze zm.

z wykonywanych zabiegów leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych i pasz leczniczych (art. 53 ust. 1 i 2).

Zgodnie z art. 5 *ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt*⁵⁴, rejestry koniowatych hodowlanych prowadzi właściwy podmiot prowadzący księgę lub rejestr, w rozumieniu przepisów o *organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich* – Polski Związek Hodowców Koni. Centralną bazę danych koniowatych prowadzi Polski Związek Hodowców Koni (art. 13a). Warunki w zakresie identyfikacji koniowatych i wydawania im paszportu określone zostały w art. 14–16 powoływanej ustawy i Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 504/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r., wykonujące dyrektywy Rady 90/426/EWG i 90/427/EWG w odniesieniu do metod identyfikacji koniowatych⁵⁵. Organy Inspekcji Weterynaryjnej sprawują nadzór w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt i w tym zakresie m.in. przeprowadzają kontrole na miejscu w siedzibie stada dotyczące oznakowania i rejestracji zwierząt, w szczególności wypełniania obowiązku prowadzenia księgi rejestracji i wyposażenia bydła oraz koniowatych w paszporty (art. 29 ust. 1 i 2).

*Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej*⁵⁶, określa zadania tej Inspekcji z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego (art. 3 ust. 1). Zakres czynności kontrolnych podejmowanych przez pracowników Inspekcji opisany jest w art. 19.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 *ustawy z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych*⁵⁷, wykonywanie zawodu lekarza weterynarii polega na ochronie zdrowia zwierząt oraz weterynaryjnej ochronie zdrowia publicznego i środowiska, a w szczególności: badaniu stanu zdrowia zwierząt; rozpoznawaniu, zapobieganiu i zwalczaniu chorób zwierząt; leczeniu zwierząt oraz wykonywaniu zabiegów chirurgicznych; wydawaniu opinii i orzeczeń lekarsko-weterynaryjnych; badaniu zwierząt rzeźnych, mięsa i innych produktów pochodzenia zwierzęcego; sprawowaniu czynności związanych z nadzorem weterynaryjnym nad obrotem zwierzętami oraz warunkami sanitarno-weterynaryjnymi miejsc gromadzenia zwierząt i przetwarzania produktów pochodzenia zwierzęcego; badaniu i ocenie weterynaryjnej jakości pasz i pasz leczniczych oraz warunków ich wytwarzania i dystrybucji; stosowaniu produktów leczniczych weterynaryjnych wydawanych z przepisu lekarza weterynarii; wydawaniu recept na produkty lecznicze, z wyłączeniem produktów leczniczych weterynaryjnych, które będą stosowane u zwierząt.

*Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich*⁵⁸, reguluje sprawy z zakresu hodowli oraz zachowania zasobów genetycznych, oceny wartości użytkowej i hodowlanej (nie dotyczy koniowatych), prowadzenia ksiąg hodowlanych i rejestrów, a także nadzoru nad hodowlą i rozrodem zwierząt gospodarskich (art. 1). Dokumentację hodowlaną prowadzi hodowca (art. 9). Księgi koniowatych prowadzone są przez Polski Związek Hodowców Koni (art. 17 ust. 1). Reproduktry koniowatych lub nasienie od nich pochodzące wykorzystuje się w rozrodzie, jeżeli reproduktry te są wpisane do ksiąg lub rejestrów i spełniają wymagania określone w programie hodowlanym danej rasy lub odmiany w obrębie rasy (art. 29 ust. 5).

⁵⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281 ze zm.

⁵⁵ Dz.U.U.E.L.2008.149.3 ze zm.

⁵⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744 ze zm.

⁵⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 93, poz. 767 ze zm.

⁵⁸ Dz. U. Nr 133, poz. 921 ze zm.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej⁵⁹, określono m.in. minimalne warunki utrzymywania koni. Koniom utrzymywanym w systemie otwartym zapewnia się możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi (§ 2 ust. 2). Konie utrzymuje się w warunkach nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz niepowodujących urazów, uszkodzeń ciała lub cierpień; zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia; umożliwiających kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami (§ 3 ust. 2). Pomieszczenia, w których utrzymuje się konie, oświetla się przystosowanym dla danego gatunku zwierząt światłem sztucznym lub zapewnia dostęp światła naturalnego (§ 4). Konie dogląda się co najmniej raz dziennie, a w celu umożliwienia kontroli pomieszczeń, w których się je utrzymuje i ich dogładania o każdej porze, pomieszczenia te wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie sztuczne (§ 5). Pomieszczenia, w których utrzymuje się konie, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy ich utrzymywaniu wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i odkażania; czyści się i odkaża. Odchody koni oraz niezjedzone resztki paszy usuwa się z pomieszczeń, tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni i zanieczyszczenia paszy lub wody. Pomieszczenia te zabezpiecza się przed muchami i gryzoniami. Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia koni umieszcza się w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwić bezkonfliktowy dostęp do paszy i wody. Wyposażenie i sprzęt powinny być tak skonstruowane, umieszczone, obsługiwane i utrzymywane, aby nie powodowały nadmiernego hałasu; sprawdza się co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa. Podłoga w pomieszczeniach, w których utrzymuje się konie, powinna być twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska (§ 6). W pomieszczeniach, w których utrzymuje się konie, obieg powietrza, stopień zapylenia, temperaturę, względną wilgotność powietrza i stężenie gazów utrzymuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt. W przypadku wyposażenia tych pomieszczeń w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji system ten łączy się z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego; systemem wentylacji awaryjnej (§ 7). Konie poi się wodą co najmniej trzy razy dziennie, a urządzenia do pojenia instaluje się w sposób zabezpieczający wodę przed wylewaniem się (§ 8 ust. 2 i 3). Konie karmi się co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego (§ 9 ust. 1). Chore lub ranne konie niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje. Jeżeli wymaga tego stan zdrowia chorego lub rannego konia, zwierzę to utrzymuje się na ściółce (§ 10). Konie utrzymywane w pomieszczeniu przeznaczonym do ich hodowli, powinny być utrzymywane na ściółce w boksie; na stanowisku na uwięzi; w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi. Ogiery i klacze powyżej roku życia utrzymuje się oddzielnie (§ 13). Powierzchnia boksu powinna wynosić w przypadku utrzymywania koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m — co najmniej 6 m²; koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m — co najmniej 9 m²; klaczy ze źrebięciem — co najmniej 12 m². Wymiary stanowiska na uwięzi powinny wynosić w przypadku utrzymywania koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m: szerokość — co najmniej 1,6 m, długość — co najmniej 2,1 m; koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m: szerokość — co najmniej 1,8 m, długość — co najmniej 3,1 m. W przypadku utrzymywania koni w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi powierzchnia powinna wynosić dla koni dorosłych

⁵⁹ Dz. U. Nr 116, poz. 778.

lub młodzieży po odsadzeniu od matki, w przeliczeniu na jednego konia — co najmniej 10 m²; klaczy ze źrebkiem — co najmniej 12 m² (§ 14). W przypadku utrzymywania koni w systemie otwartym, powierzchnia utrzymywania, w przeliczeniu na jednego dorosłego konia, powinna wynosić co najmniej 0,1 ha. Powierzchnię tę zabezpiecza się trwałym ogrodzeniem (§ 15).

Zgodnie z § 1 *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek*⁶⁰, w gospodarstwie powinny znajdować się wydzielone miejsca do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych; wydzielone miejsce do składowania obornika; miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych; odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie; maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego; środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji (§ 1). Budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, powinny być zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie; utrzymywane w czystości (§ 2). Przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, powinny znajdować się tablice z napisem „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” (§ 3).

*Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji*⁶¹, określa zakres i sposób prowadzenia przez lekarzy weterynarii dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej z wykonywanych zabiegów leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych i pasz leczniczych; posiadacza zwierząt gospodarskich ewidencji leczenia zwierząt. Ewidencję leczenia zwierząt prowadzoną przez posiadacza zwierzęcia tworzą chronologicznie ułożone oryginały stron książki leczenia zwierząt (§ 5 ust. 2). W § 7 rozporządzenia precyzuje co winna zawierać każda książka leczenia zwierząt.

Spółki kapitałowe

W stosunku do spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym stadnin koni zastosowanie mają przepisy ksh⁶².

Umowa spółki może ustanowić radę nadzorczą lub komisję rewizyjną albo oba te organy. W spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa kwotę 500 000 zł a wspólników jest więcej niż 25, powinna być ustanowiona rada nadzorcza lub komisja rewizyjna (art. 213 ksh). W stadninach koni funkcjonujących w formie spółek z o.o. z jednoosobowym udziałem Skarbu Państwa nie powołano rad nadzorczych przywołując wskazany wyżej warunek 25 udziałowców.

Uprawnienia i obowiązki przysługujące zgromadzeniu wspólników w odniesieniu do stadnin koni realizowała ANR, jako jedyny udziałowiec w spółce. Zgodnie z ksh uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga m.in. rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki, sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków (art. 228 ksh).

⁶⁰ Dz. U. Nr 168, poz. 1643.

⁶¹ Dz. U. Nr 224, poz. 1347.

⁶² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (dalej: ksh), Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm.

Zwyczajne zgromadzenie wspólników (ZZW) powinno odbyć się w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego (art. 231 ksh). Dla większości podmiotów oznacza to konieczność zwołania ZZW do końca czerwca roku następującego po roku obrotowym. Przedmiotem uchwały ZZW powinien być podział zysku, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 231 § 2 pkt 2 ksh). Prawo kontroli służy każdemu wspólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 212 § 1 ksh), przy czym w przypadku ustanowienia rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej umowa spółki może wyłączyć albo ograniczyć indywidualną kontrolę wspólników (art. 213 § 3 ksh). W ramach realizacji prawa kontroli wspólnik może w każdym czasie przeglądać księgi i dokumenty spółki (osobiście lub z upoważnioną przez siebie osobą), sporządzać bilans dla swego użytku lub żądać wyjaśnień od zarządu. Zarząd może odmówić wspólnikowi wyjaśnień oraz udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów spółki – jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta je w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę (art. 213 § 2).

Ogólne zasady powoływania i odwoływania członków organów zarządzających w spółkach prawa handlowego określone zostały w art. 201–211 ksh. Członek zarządu jest powoływany i odwoływany uchwałą wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 201 § 4).

Zarząd spółki prowadzi sprawy spółki i reprezentuje ją na zewnątrz. Zarząd składa się z jednego lub z większej liczby członków chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 201 § 1 i 2 ksh).

Wysokość wynagrodzenia miesięcznego zarządów spółek jednoosobowych oraz z większościowym udziałem Skarbu Państwa powinna być zgodna z przepisami *ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*⁶³. Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego (art. 8) nie może przekroczyć, w przypadku członków zarządów – sześciokrotności przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

Dywidenda⁶⁴ jest to część zysku netto (po opodatkowaniu podatkiem dochodowym) spółki kapitałowej przeznaczona do podziału pomiędzy udziałowców w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Wysokość dywidendy wyliczana jest na podstawie rocznego wyniku finansowego spółki. O wysokości dywidendy i terminie jej wypłaty decyduje – w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - zgromadzenie wspólników. Udział właściciela w zysku spółki oraz zasady wypłaty dywidendy określają przepisy ksh. Zasady wypłaty dywidendy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością określają art. 191–197 ksh. Wspólnik ma prawo do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego i przeznaczonym do podziału uchwałą zgromadzenia wspólników. Istnieje również możliwość, że spółka wypłaci wspólnikowi zaliczkę na poczet przewidywanej dywidendy. W tym przypadku warunkiem do otrzymania zaliczki jest wykazanie zysku w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy. Zaliczka może stanowić najwyżej połowę zysku osiągniętego od końca poprzedniego roku obrotowego, powiększonego o kapitały rezerwowe utworzone z zysku, którymi w celu wypłaty zaliczek może dysponować zarząd, oraz pomniejszonego o niepokryte straty i udziały własne (art. 192)

Zasady rachunkowości, jakie winno stosować się do stadiów koni prowadzonych w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w tym wymagania odnośnie ich sprawozdań finansowych określa *ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*⁶⁵.

⁶³ Dz. U. z 2013 r., poz. 254 ze zm.

⁶⁴ *Dividendum* (łac.) – rzecz do podziału.

⁶⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

Sprawozdanie finansowe sporządza się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych. Składa się ono z bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i wyjaśnienia. Ponadto sprawozdanie finansowe może zawierać zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych (art. 45). Ten obowiązek dotyczy m.in. spółek z o.o., które w danym roku obrachunkowym spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:

- ♦ średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,
- ♦ suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro,
- ♦ przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.

W bilansie wykazuje się stany aktywów i pasywów na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy (art. 46).

W rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy (art. 47).

Informacja dodatkowa powinna zawierać istotne dane i objaśnienia, a w szczególności obejmować (art. 48):

- ♦ wprowadzenie do sprawozdania finansowego, zawierające opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny i sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru, oraz przedstawienie przyczyn i skutków ich ewentualnych zmian w stosunku do roku poprzedzającego,
- ♦ dodatkowe informacje i objaśnienia:
 - a. do pozycji bilansu, rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okresy sprawozdawcze objęte sprawozdaniem finansowym,
 - b. proponowany podział zysku lub pokrycia straty,
 - c. podstawowe informacje dotyczące pracowników i organów jednostki,
 - d. inne istotne informacje dla zrozumienia sprawozdania finansowego.

Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym obejmuje informacje o zmianach poszczególnych składników kapitału (funduszu) własnego za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzony metodą bezpośrednią albo pośrednią wykazuje dane za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

W rachunku przepływów pieniężnych należy uwzględnić wszystkie wpływy i wydatki z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej jednostki, z wyjątkiem wpływów i wydatków będących rezultatem zakupu lub sprzedaży środków pieniężnych (art. 48b).

Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że w przypadku spółek kapitałowych kierownik jednostki sporządza wraz z rocznym sprawozdaniem finansowym, sprawozdanie z działalności jednostki, które powinno obejmować istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń w:

- ♦ zdarzeniach istotnie wpływających na działalność jednostki, jakie nastąpiły w roku obrotowym, a także po jego zakończeniu, do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego,
- ♦ przewidywanym rozwoju jednostki,
- ♦ ważniejszych osiągnięciach w dziedzinie badań i rozwoju,
- ♦ aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej,

- ♦ nabyciu udziałów (akcji) własnych, a w szczególności celu ich nabycia, liczbie i wartości nominalnej, ze wskazaniem, jaką część kapitału zakładowego reprezentują, cenie nabycia oraz cenie sprzedaży tych udziałów (akcji) w przypadku ich zbycia,
- ♦ posiadanych przez jednostkę oddziałach (zakładach),
- ♦ instrumentach finansowych w zakresie:
 - a. ryzyka: zmiany cen, kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej, na jakie narażona jest jednostka,
 - b. przyjętych przez jednostkę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym, łącznie z metodami zabezpieczenia istotnych rodzajów planowanych transakcji, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń.

Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować – o ile jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki – wskaźniki finansowe i niefinansowe, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wskazanych w sprawozdaniu.

Kierownik jednostki zapewnia sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego i przedstawia je właściwym organom, zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy. Sprawozdanie finansowe podpisuje – podając zarazem datę podpisu – osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych, i kierownik jednostki, a jeżeli jednostką kieruje organ wieloosobowy – wszyscy członkowie tego organu. Odmowa podpisu wymaga pisemnego uzasadnienia dołączonego do sprawozdania finansowego (art. 52).

Roczne sprawozdanie finansowe jednostki podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający, nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego (art. 53).

Celem badania sprawozdania finansowego jest wyrażenie przez biegłego rewidenta pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy sprawozdanie finansowe jest prawidłowe oraz rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy badanej jednostki (art. 65).

Ww. opinia powinna w szczególności stwierdzać, czy badane sprawozdanie finansowe:

- ♦ zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- ♦ zostało sporządzone zgodnie z określonymi ustawą zasadami rachunkowości,
- ♦ jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem lub umową,
- ♦ przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie istotne dla oceny jednostki informacje, a w odniesieniu do sprawozdania z działalności jednostki, czy informacje zawarte w tym sprawozdaniu uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 i zgodne są z informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym.

Gospodarowanie nieruchomościami i utrzymywanie wymaganego stanu technicznego

Zasady gospodarowania mieniem Skarbu Państwa w odniesieniu do nieruchomości rolnych w rozumieniu Kodeksu cywilnego, położonych na obszarach przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele gospodarki rolnej, reguluje ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁶⁶ (dalej: uognr) Zgodnie natomiast z art. 2 pkt 4 *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami*⁶⁷, ustawa ta nie narusza postanowień uognr zakresie dotyczącym gospodarki nieruchomościami.

⁶⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm.

⁶⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.

Artykuł 33 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁶⁸ (dalej kc), stanowi, że osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych (art. 34 k.c.). Zgodnie z art. 44¹ § 1 i 2 kc, własność i inne prawa majątkowe, stanowiące mienie państwowe, przysługują Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym. Uprawnienia majątkowe Skarbu Państwa względem państwowych osób prawnych określają odrębne przepisy, w szczególności regulujące ich ustrój.

W świetle tych przepisów nie może budzić wątpliwości fakt, że w obrocie cywilnoprawnym należy rozróżniać Skarb Państwa, jako specyficzną osobę prawną, która działa przez jednostki organizacyjne Państwa (tzw. *stationes fisci*) oraz inne państwowe osoby prawne, takie jak np. spółki prawa handlowego, w których 100% udziałów/akcji stanowi własność Skarbu Państwa (jednoosobowe spółki Skarbu Państwa). Mając na względzie art. 44¹ § 1 kc należy wskazać, że jednoosobowa spółka Skarbu Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych odrębnym podmiotem praw i obowiązków. Występuje samodzielnie, działając na we własnym imieniu i na własny rachunek. Nieruchomości należące do jednoosobowej spółki Skarbu Państwa nie są zatem w ujęciu prawnym nieruchomościami Skarbu Państwa, lecz nieruchomościami spółki.

Zgodnie z art. 156 ust. 3 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, operat szacunkowy może być wykorzystywany do celu, dla którego został sporządzony, przez okres 12 miesięcy od daty jego sporządzenia, chyba że wystąpiły zmiany uwarunkowań prawnych lub istotne zmiany czynników, o których mowa w art. 154. Operat szacunkowy może być wykorzystywany po upływie okresu, o którym mowa w ust. 3, po potwierdzeniu jego aktualności przez rzeczoznawcę majątkowego. Potwierdzenie aktualności operatu następuje przez umieszczenie stosownej klauzuli w operacie szacunkowym przez rzeczoznawcę, który go sporządził. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego⁶⁹, określono m.in. sposoby określania wartości nieruchomości, a w § 58 warunki jego aktualizacji.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁷⁰ (dalej Prawo budowlane), normuje działalność obejmującą m.in. sprawy projektowania, budowy/remontu, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych (art. 1). Określa szczegółowo: prawa i obowiązki uczestników procesu budowlanego (inwestor, inspektor nadzoru inwestorskiego, projektant, kierownik budowy lub kierownik robót); postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych; budowę i oddawanie do użytku obiektów budowlanych; obowiązki właścicieli lub zarządców obiektów budowlanych. Według art. 61 pkt. 1 ww. ustawy właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany utrzymywać i użytkować obiekt budowlany zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2, tj. użytkować obiekt w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyтым stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej. Zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę okresowym, co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat kontrolom ich stanu technicznego w zakresie wynikającym z tego przepisu (za wyjątkiem tych określonych w art. 62 ust. 2).

⁶⁸ Dz. U. z 2014 r., poz. 121.

⁶⁹ Dz. U. Nr 207, poz. 2109 ze zm.

⁷⁰ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

Obowiązek prowadzenia ksiąg obiektu budowlanego dla budynków i budowli wynika z art. 64 ust. 1 (wyłączenia w tym zakresie wymieniono w art. 64 ust. 2).

Zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, zdefiniowana w art. 71 ust. 1 pkt 2 ustawy, wymaga zgłoszenia właściwemu organowi. Zgłoszenia należy dokonać przed dokonaniem zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. Zmiana sposobu użytkowania może nastąpić, jeżeli w terminie 30 dni, od dnia doręczenia zgłoszenia, właściwy organ, nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji i nie później niż po upływie 2 lat od doręczenia zgłoszenia (art. 71 ust. 4). Art. 54 *ustawy Prawo budowlane* stanowi, że do użytkowania obiektu budowlanego można przystąpić po dokonaniu zgłoszenia właściwemu organowi lub uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. Zróznicowanie wymogów warunkowane jest kategorią obiektu budowlanego oraz rodzajem obowiązku, jaki został przypisany inwestorowi w decyzji o pozwoleniu na budowę. W przypadku przystąpienia do użytkowania obiektu budowlanego bez dokonania zawiadomienia o zakończeniu budowy lub pozwolenia na użytkowanie, inwestorowi wymierzana jest kara z tytułu nielegalnego użytkowania obiektu budowlanego.

Na mocy art. 91a *ustawy Prawo budowlane* kto nie spełnia, określonego w art. 61, obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należytym stanie technicznym, użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami lub nie zapewnia bezpieczeństwa użytkowania obiektu budowlanego, podlega grzywnie nie mniejszej niż 100 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Natomiast zgodnie z art. 93 pkt 8, 9 *ustawy Prawo budowlane* nie spełnia obowiązku, o którym mowa w art. 62 ust. 1 lub nie spełnia, określonych w art. 63 lub art. 64 ust. 1 i 3, obowiązków przechowywania dokumentów, związanych z obiektem budowlanym lub prowadzenia książki obiektu budowlanego – podlega karze grzywny.

Nadto na podstawie *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 października 2002 r. w sprawie nadania pracownikom organów nadzoru budowlanego uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego*⁷¹ pracownicy organów nadzoru budowlanego są uprawnieni do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego za naruszenia przepisów *ustawy Prawo budowlane*, a w szczególności za wykroczenia wynikające z treści art. 93 *ustawy Prawo budowlane*.

*Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej*⁷² nałożyła na osoby fizyczne i prawne korzystające ze środowiska, budynku, obiektu i terenu, obowiązki zabezpieczenia ich przed zagrożeniem pożarowym, w tym poprzez zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru. Szczegółowe zasady ochrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia przeciwpożarowego budynków, innych obiektów budowlanych i terenów oraz ich wyposażenie w sprzęt, urządzenia przeciwpożarowe i ratownicze, określa *rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów*⁷³. Według tego rozporządzenia budynki, inne obiekty budowlane i tereny powinny m.in. być użytkowane i utrzymywane w sposób zabezpieczający przed powstaniem pożaru, a właściciele, zarządcy lub użytkownicy budynków mieszkalnych wielorodzinnych są zobowiązani do umieszczenia w miejscach widocznych wykazu telefonów alarmowych oraz instrukcji postępowania na wypadek pożaru, a także do oznakowania miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych. Z § 6 ust. 1 tego rozporządzenia wynika obowiązek zapewnienia i wdrożenia Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

⁷¹ Dz. U. Nr 174, poz. 1423.

⁷² Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 ze zm.

⁷³ Dz. U. Nr 109, poz. 719.

Sytuacja ekonomiczno-finansowa

Jak wskazywano powyżej przepisy ustawy o *rachunkowości* stosuje się m.in. do spółek handlowych (kapitałowych). Jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną. Rachunkowość jednostki obejmuje: przyjęte zasady (politykę) rachunkowości; prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym; okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów; wycenę aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego; sporządzanie sprawozdań finansowych; gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą; poddanie badaniu, składanie do właściwego rejestru sądowego, udostępnianie i ogłaszanie sprawozdań finansowych w przypadkach przewidzianych ustawą. Jednostka może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na realizację ww. obowiązków. Kierownik jednostki ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą, w tym z tytułu nadzoru, również w przypadku, gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości – z wyłączeniem odpowiedzialności za przeprowadzenie inwentaryzacji w formie spisu z natury – zostaną powierzone innej osobie za jej zgodą (art. 4). Jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące: określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych; metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego; sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych; systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów. Kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje tę dokumentację (art. 10). Za cenę (wartość) sprzedaży netto składnika aktywów przyjmuje się możliwą do uzyskania na dzień bilansowy cenę jego sprzedaży, bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszoną o rabaty, opusty i inne podobne sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży, a powiększoną o należną dotację przedmiotową. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie ceny sprzedaży netto danego składnika aktywów, należy w inny sposób określić jego wartość godziwą na dzień bilansowy. Za wartość godziwą przyjmuje się kwotę, za jaką dany składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie uregulowane na warunkach transakcji rynkowej, pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, niepowiązаныmi ze sobą stronami (art. 28 ust. 5 i 6).

5.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r., poz. 121),
4. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r., poz. 856),
5. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281 ze zm.),
7. Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 133, poz. 921 ze zm.),
8. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744 ze zm.),
9. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.),
10. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1030 ze zm.),
11. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.),
12. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 ze zm.),
13. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.),
14. Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. z 2012 r., poz. 1224),
15. Ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2013 r., poz. 254 ze zm.),
16. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.),
17. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 grudnia 2011 r. w sprawie nadania statutu Agencji Nieruchomości Rolnych (Dz. U. Nr 262, poz. 1567),
18. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie wykazu spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 161, poz. 974 ze zm.),
19. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778),
20. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji (Dz. U. Nr 224, poz. 1347),
21. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134),
22. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719).

5.4. Liczba utrzymywanych koni z podziałem na stado podstawowe i obrotowe⁷⁴

Lp.	Spółka (SK, SO)	1.01.2011 r.			1.01.2012 r.			1.01.2013 r.		
		Liczba koni ogółem	Stado podst.	Stado obrot.	Liczba koni ogółem	Stado podst.	Stado obrot.	Liczba koni ogółem	Stado podst.	Stado obrot.
		szt.								
1.	SK DOBRZYNIOWO	175	106	69	134	84	50	132	86	46
2.	SK GOLEJEWKO	148	38	110	165	32	133	146	25	121
3.	SK IWNO	106	31	75	105	31	74	98	32	66
4.	SK JANÓW PODLASKI	458	412	46	449	390	59	439	355	84
5.	SK KRASNE	104	35	69	116	34	82	104	31	73
6.	SO KSIĄŻ	121	114	7	108	100	8	103	96	7
7.	SK LISKI	186	137	49	144	91	53	121	87	34
8.	SK PĘPOWO	91	24	67	92	21	71	99	27	72
9.	SK PRUDNIK	149	35	114	157	43	114	145	42	103
10.	SK RACOT	161	103	58	169	95	74	149	91	58
11.	SO STAROGARD GD.	286	173	113	275	152	123	243	134	109
12.	SK WALEWICE	298	194	104	257	146	111	196	101	95
13.	SO ŁĄCK	100	70	30	88	66	22	82	57	25
RAZEM		2 383	1 472	911	2 259	1 285	974	2 057	1 164	893

⁷⁴ Stado obrotowe – konie bez kwalifikacji do rozrodu, przeznaczone do rekreacji i dalszej odsprzedaży do innych hodowców lub na rzeź.

5.5. Wiodące rasy koni hodowane w stadninach należących do Skarbu Państwa

Lp.	Rasa	Spółka (SK, SO)
1.	Konik polski	SK Dobrzyniewo
2.	Huculska	SK Gładyszów
3.	Śląska	SO Książ
4.	Polski koń zimnokrwisty	SK Nowe Jankowice SO Łąck
5.	Czysta krew arabska	SK Janów Podlaski SK Michałów SO Białka
6.	Pełna krew angielska	SK Golejewko SK Iwno SK Krasne
7.	Małopolska	SK Janów Podlaski SK Prudnik SK Walewice
8.	Wielkopolska	SK Dobrzyniewo SK Liski SK Pępowo SK Racot SO Starogard Gdański
9.	Szlachetna półkrew	SK Prudnik SK Dobrzyniewo SK Pępowo SK Racot SO Starogard Gdański SK Nowielice SK Walewice

5.6. Zestawienie ważniejszych nieprawidłowości stwierdzonych w kontrolowanych jednostkach

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
MINISTERSTWO				
1.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	pasywny charakter nadzoru Ministra nad działalnością ANR	Realizacja zadań przypisanych Ministrowi w związku z działalnością stadnin koni należących do Skarbu Państwa	-----
AGENCJA NIERUCHOMOŚCI ROLNYCH				
2.	Agencja Nieruchomości Rolnych	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Organizacja ANR w celu wykonywania funkcji właścicielskich: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nieformułowanie przez ZNW ANR zaleceń pokontrolnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w nadzorowanych spółkach. [2] Nieprzeprowadzenie kontroli planowej w stadninach mimo obowiązku wynikającego z regulaminu kontroli.
			Nadzór bezpośredni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Niedokonanie podczas 3 kontroli planowych oceny strategiczności spółki pod kątem realizacji programów hodowlanych i postępu biologicznego w hodowli koni.
			Nadzór ekonomiczno-finansowy: pozytywna	-----
STADNINY KONI				
3.	Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o. (województwo łódzkie)	negatywna	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: negatywna	[1] Nieprawidłowe utrzymanie dorosłych, wybrakowanych koni (przeznaczonych do sprzedaży). [2] Nieprawidłowe dokumentowanie czynności podczas przeglądów hodowlanych/selekcyjnych oraz nierzetelne i nieterminowe sporządzanie sprawozdawczości w zakresie hodowli koni. [3] Sprzedaż koni zarodowych bez uprzedniej pisemnej zgody ANR. [4] Nieprawidłowa wycena koni do sprzedaży. [5] Nieprzestrzeganie regulacji wewnętrznych w zakresie stawki za hotelowanie koni, powodujące obniżenie wpływów z tego tytułu o 2,9 tys. zł.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Nierealizowanie obowiązków wynikających z Prawa budowlanego w zakresie prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych, dokonywania okresowych przeglądów obiektów budowlanych i opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego. [2] Zły stan techniczny i estetyczny części budynków (użytkowanych i nieużytkowanych), w niektórych przypadkach zagrażający życiu i zdrowiu ludzi lub zwierząt oraz bezpieczeństwu mienia. [3] Niepodejmowanie skutecznych działań w celu zbycia lub wyłączenia z dzierżawy nieruchomości nieużytkowych.
			Efektywność działalności gospodarczej: negatywna	[1] Brak zasad (polityki) rachunkowości. [2] Nieopracowanie programu naprawczego Stadniny, pomimo zaleceń ANR. [3] Nieterminowe regulowanie należności wobec Stadniny przez jej Prezesa za hotelowanie konia.

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
4.	Stadnina Koni Prudnik Sp. z o.o. (województwo opolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Sprzedaż koni z naruszeniem przepisów wewnętrznych Stadniny, tj. bez przeprowadzenia przetargu ofertowego. [2] Nieegzekwowanie terminowego regulowania płatności wynikających z zawartych umów na utrzymanie koni.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Utrzymywanie nieruchomości związanych z hodowlą koni w nienależyтым stanie technicznym i estetycznym. [2] Brak spełniania podstawowych warunków ochrony przeciwpożarowej w obiektach Stadniny. [3] Brak przeprowadzenia w latach 2011–2012 okresowych przeglądów niektórych obiektów budowlanych.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Niedokonanie zmian w regulaminie organizacyjnym w zakresie obejmującym skład zarządu.
5.	Stadnina Koni Pępowo Sp. z o.o. (województwo wielkopolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna	-----
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Użytkowanie niezgodnie z przeznaczeniem magazynu pasz. [2] Nierzetelne prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych. [3] Niezrealizowanie zaleceń wynikających z przeprowadzonych okresowych przeglądów obiektów budowlanych. [4] Niestosowanie się do wymogów przepisów przeciwpożarowych w części budynków.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna	-----
6.	Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o. (województwo wielkopolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Niedochodzenie od części kontrahentów należności z tytułu odsetek za zwłokę w zapłacie należności. [2] Brak określonych, w sposób formalny, zasad korzystania z usług i mienia Stadniny.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Nieprzewodzenie dla budynków Stadniny ksiąg obiektu budowlanego, a także nierzetelne prowadzenie założonych już ksiąg. [2] Niedokonywanie przeglądów okresowych nieruchomości (jednorocznych i pięcioletnich). [3] Nieopracowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego budynków. [4] Niestosowanie wymogów przepisów przeciwpożarowych w części budynków.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nie określono w sposób formalny zasad najmu mieszkań służbowych oraz niezasadnie stosowano zniżki lub zwolnienia z czynszów z tytułu najmu.

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
7.	Stadnina Koni Liski Sp. z o.o. (województwo warmińsko-mazurskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Brak określenia w formie pisemnej warunków i zasad sprzedaży koni. [2] Sprzedaż 4 ogierów zarodowych, bez uprzedniego wybrakowania i skreślenia z ewidencji koni zarodowych oraz bez uzyskania zgody ANR. [3] Podpisanie przez osoby nieuprawnione 35 umów na sprzedaż koni na łączną kwotę 151,1 tys. zł. [4] Nieodpłatne wydzierżawienie konia osobie fizycznej.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Niepodjęcie działań w celu wyłączenia zbędnych dla Stadniny nieruchomości i przeznaczenia ich do sprzedaży. [2] Nieprzeprowadzanie wymaganych Prawem budowlanym okresowych kontroli (rocznych i pięcioletnich) stanu technicznego obiektów budowlanych. [3] Niezałożenie dla budynków/budowli ksiąg obiektów budowlanych. [4] Brak należytego zabezpieczenia budynków o złym stanie technicznym, które stwarzają groźbę zawalenia się. [5] Bezumowne oraz bez wnoszenia opłat korzystanie przez 2 członków zarządu z lokali mieszkalnych. [6] Niepodejmowanie działań celem egzekwowania od pracowników zaległości za najem nieruchomości w łącznej wysokości 16,7 tys. zł.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Niezgodność regulaminu organizacyjnego z umowami o pracę oraz stanowiskami faktycznie funkcjonującymi w Stadninie.
8.	Stadnina Koni Racot Sp. z o.o. (województwo wielkopolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna	-----
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	Nieprzeprowadzanie wymaganych Prawem budowlanym okresowych kontroli (rocznych i pięcioletnich) stanu technicznego obiektów budowlanych.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna	-----

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
9.	Stadnina Koni Iwno Sp. z o.o. (województwo wielkopolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nieobjęcie spisem z natury za 2010 r. i tym samym nieujęcie w księgach rachunkowych 6 koni o wartości księgowej co najmniej 18,0 tys. zł. [2] Brak wewnętrznych regulacji określających zasady stosowania preferencji dla pracowników w zakresie korzystania z usług Stadniny, w wyniku czego wobec 4 pracowników stosowano obniżone stawki za hotelowanie koni.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Niezapewnienie i niewdrożenie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego budynków. [2] Nieprzeprowadzanie wymaganych Prawem budowlanym okresowych kontroli (rocznych i pięcioletnich) stanu technicznego obiektów budowlanych. [3] Brak ksiąg obiektów budowlanych dla 3 budynków oraz nierzetelne prowadzenie istniejących ksiąg budowlanych. [4] Utrzymywanie w nienależytym stanie technicznym i estetycznym części budynków. [5] Niezrealizowanie zaleceń pokontrolnych sformułowanych w wyniku przeprowadzonych w 2010 r. kontroli okresowych. [6] Niestosowanie się do przepisów przeciwpożarowych w części budynków.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Nieterminowe regulowanie należności publiczno-prawnych.
10.	Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o. (województwo lubelskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Niedochodzenie należności z tytułu pobytu 3 klaczy przybyłych do zażrebiecia. [2] Zawarcie umowy dzierżawy klaczy przez osobę nieupoważnioną [3] Ustalanie wartości księgowej koni niezgodnie z przyjętymi w Stadninie zasadami (polityką rachunkowości), w wyniku czego wartość koni w 2011 r. zaniżono o kwotę 5763,6 tys. zł, a w 2012 r. o kwotę 133,0 tys. zł.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Wnoszenie na rzecz Oddziału Terenowego ANR w Warszawie opłat z tytułu czynszu dzierżawnego w wysokości 146,3 tys. zł od budowli – utwardzonych nawierzchni dróg mimo braku podstaw prawnych. [2] Eksploatacja 5 zbiorników magazynujących paliwa płynne bez wymaganej decyzji zezwalającej na ich eksploatację. [3] Nieprowadzenie ksiąg dla 12 obiektów budowlanych. [4] Niezrealizowanie okresowych (rocznych i pięcioletnich) kontroli okresowych budynków wymaganych Prawem budowlanym. [5] Niezrealizowanie obowiązków ochrony przeciwpożarowej w 4 budynkach poddanych oględzinom. [6] Wadliwa reprezentacja spółki w umowie najmu mieszkania zawieranej pomiędzy spółką a jej prezesem.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Amortyzowanie środków trwałych o wartości jednostkowej od 1 do 3,5 tys. zł niezgodnie z przyjętymi w Stadninie zasadami (polityką rachunkowości). [2] Nieterminowe regulowanie zobowiązań Stadniny.

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
11.	Stadnina Koni Krasne Sp. z o.o. (województwo mazowieckie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nieposiadanie wystarczającej liczby mat dezynfekcyjnych do zabezpieczenia 14 wejść do obiektów przeznaczonych dla koni na wypadek wystąpienia zagrożenia epizootycznego. [2] Nierzetelne prowadzenie dokumentacji leczenia zwierząt.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Bezumowne korzystanie z lokali mieszkalnych i pomieszczeń użytkowych.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nieterminowe regulowanie zobowiązań [2] Niepodejmowanie systematycznych działań windykacyjnych w celu wyegzekwowania należności z tytułu nagród wygranych przez konie w wysokości 8,7 tys. zł.
12.	Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o. (województwo wielkopolskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Niewłaściwa wycena aktywów Stadniny, a w szczególności koni będących przedmiotem obrotu.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nierzetelne prowadzenie ksiąg dla obiektów budowlanych. [2] Nierealizowanie obowiązku przeprowadzania okresowych kontroli stanu technicznego budynków i budowli. [3] Utrzymywanie części budynków w złym stanie technicznym i estetycznym.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Niestosowanie w praktyce zasady ostrożnej wyceny aktywów w odniesieniu do stanu zapasów Stadniny, co skutkowało zniekształceniem wyniku finansowego za lata 2011 i 2012. [2] Nieopracowanie rzetelnego, opartego o realne założenia, programu naprawczego Stadniny na lata 2014–2016. [3] Nieterminowe regulowanie zobowiązań Stadniny.
STADA OGIERÓW				
13.	Stado Ogierów Starogard Gdański Sp. z o.o. (województwo warmińsko-mazurskie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Brak mat dezynfekcyjnych na wypadek wystąpienia zagrożenia epizootycznego. [2] Występowanie przypadków niewłaściwie prowadzonej ewidencji leczenia koni. [3] Sprzedaż 6 koni ze stada podstawowego bez uprzednio uzyskania pisemnej zgody ANR. [4] Nieuwzględnienie w polityce rachunkowości faktycznie stosowanych wytycznych ANR dotyczących sposobu wyceny wartości księgowej koni.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna	-----
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna	-----

Lp.	Nazwa jednostki	Ocena ogólna	Badany obszar	Ważniejsze nieprawidłowości
14.	Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o. (województwo mazowieckie)	pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Nieterminowe przysyłanie sprawozdań hodowlanych za 2011 i 2012 r. do ANR. [2] Nierzetelne sporządzenie wykazu ogierów ubyłych w 2012 r. [3] Podpisywanie przez Prezesa w 2013 r. kolejnych umów z osobami, które nie wniosły opłat za dzierżawione w 2012 r. ogiery. [4] Bezumowne udostępnienie (dzierżawienie) przez ponad 1,5 roku ogiera osobie fizycznej do celów rozplodowych. [5] Niewykazanie w ewidencji księgowej należności w kwocie 8,0 tys. zł z tytułu dzierżawy w 2011 r. dwóch ogierów. [6] Sporządzanie protokołów wyceny koni z naruszeniem wewnętrznych uregulowań. [7] Nieokreślenie w polityce rachunkowości zasad wyceny aktywów w zakresie inwentarza żywego (koni) oraz przypadki nierzetelnej wyceny wartości poszczególnych ogierów w ramach inwentaryzacji.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Niepodejmowanie w latach 2012-2013 (I półrocze) działań na rzecz zagospodarowania zbędnych nieruchomości pomimo zaleceń ANR. [2] Nierzetelne prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych. [3] Nierealizowanie okresowych (rocznych i pięcioletnich) kontroli okresowych niektórych budynków, wymaganych Prawem budowlanym. [4] Nieopracowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla części obiektów.
			Efektywność działalności gospodarczej: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	Posiadanie nieaktualnego regulaminu organizacyjnego oraz regulaminu organizacji i pracy Zarządu Stada.
15.	Stado Ogierów Książ Sp. z o.o. (województwo dolnośląskie)	negatywna	Warunki utrzymania i sprzedaży koni: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości	[1] Niezapewnienie wymaganych warunków weterynaryjnych, w kwestii zapewnienia dobrostanu koni, działalności w zakresie przewozu koni i środków transportu do ich przewozu, wytwarzania i stosowania pasz w żywieniu koni oraz w kwestii prowadzenia dokumentacji leczenia zwierząt. [2] Brak działań w celu wyegzekwowania od hodowcy należności z tytułu dzierżawy konia od Stada i zawieranie kolejnych umów dzierżawy w sytuacji braku realizacji zobowiązań. [3] Brak działań w celu wyegzekwowania od nabywców płatności za sprzedanego konia.
			Utrzymanie i gospodarowanie zasobem nieruchomości: negatywna	[1] Nieprowadzenie ksiąg obiektów budowlanych. [2] Niedokonywanie przeglądów okresowych (rocznych i pięcioletnich) obiektów budowlanych w wymaganym zakresie. [3] Nierealizowanie zaleceń z przeprowadzonych okresowych przeglądów obiektów budowlanych (kontrola przewodów kominowych). [4] Niewłaściwy stan techniczny obiektów budowlanych. [5] Nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych i brak instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla obiektów. [6] Przyjęcie niższych stawek bazowych czynszu za wynajem 60 lokali mieszkalnych niż obowiązujących na terenie Gminy, co skutkowało obniżeniem możliwych przychodów z tego tytułu o 59,3 tys. zł.
			Efektywność działalności gospodarczej: negatywna	Nieopracowanie wymaganych przez ANR biznesplanów, planów remontów i inwestycji.

5.7. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

Lp.	Jednostka	Stanowisko, funkcja	Imię i nazwisko	Okres zajmowania stanowiska	
				od	do
MINISTERSTWO					
1.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Marek Sawicki	16.11.2007 r.	26.07.2012 r.
		Prezes Rady Ministrów, p.o. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Donald Tusk	27.07.2012 r.	31.07.2012 r.
		Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Stanisław Kalemba	31.07.2012	zakończenia czynności kontrolnych
AGENCJA NIERUCHOMOŚCI ROLNYCH					
2.	Agencja Nieruchomości Rolnych	Prezes Agencji Nieruchomości Rolnych	Tomasz Nawrocki	10.10.2008 r.	05.12.2011 r.
			Leszek Świętochowski	15.02.2012 r.	zakończenia czynności kontrolnych
STADNINY KONI					
3.	Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Walewice Sp. z o.o.	Andrzej Jagura	20.05.2010 r.	13.08.2012 r.
			Mirosław Płuciennik	14.08.2012 r.	zakończenia czynności kontrolnych*
4.	Stadnina Koni Prudnik Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Prudnik Sp. z o.o.	Dariusz Świdzki	29.06.2000 r.	zakończenia czynności kontrolnych
5.	Stadnina Koni Pępowo Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Pępowo Sp. z o.o.	Paweł Baraniak	17.11.1998 r.	zakończenia czynności kontrolnych
6.	Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o.	Felicjan Pikulik	01.05.1993 r.	zakończenia czynności kontrolnych
7.	Stadnina Koni Liski Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Liski Sp. z o.o.	Piotr Konopek	09.08.1995 r.	14.06.2011 r.
			Mariusz Furmaniak	15.06.2011 r.	06.10.2011 r.
			Zygmunt Komar	07.10.2011 r.	zakończenia czynności kontrolnych
8.	Stadnina Koni Racot Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Racot Sp. z o.o.	Jacek Ługowski	01.06.2010 r.	zakończenia czynności kontrolnych
9.	Stadnina Koni Iwno Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Iwno Sp. z o.o.	Tomasz Dutkiewicz	02.06.2008 r.	zakończenia czynności kontrolnych
10.	Stadnina Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Janów Podlaski Sp. z o.o.	Marek Trela	01.01.2000 r.	zakończenia czynności kontrolnych
11.	Stadnina Koni Krasne Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Krasne Sp. z o.o.	Lech Kaczorowski	12.05.2000 r.	zakończenia czynności kontrolnych
12.	Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stadniny Koni Golejewko Sp. z o.o.	Marian Dudzik	01.07.1993 r.	zakończenia czynności kontrolnych

Lp.	Jednostka	Stanowisko, funkcja	Imię i nazwisko	Okres zajmowania stanowiska	
				od	do
STADA OGIERÓW					
13.	Stado Ogierów Starogard Gdański Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stada Ogierów Sp. z o.o.	Zbyszko Zieliński	01.02.2006 r.	zakończenia czynności kontrolnych
14.	Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o.	Prezes Zarządu Stada Ogierów w Łącku Sp. z o.o.	Bolesław Wyszatycki	01.04.2009 r.	zakończenia czynności kontrolnych
15.	Stado Ogierów Książ Sp. z o.o.**	Prezes Zarządu Stada Ogierów Książ Sp. z o.o.	Leszek Łachmacki	31.08.2010 r.	03.10.2013 r.

* Kontrola rozpoznawcza do 14.06.2013 r.

** W dniu 02.10.2013 r. miało miejsce połączenie Stada Ogierów Książ Sp. z o.o. z Ośrodkiem Hodowli Zarodowej Sp. z o.o. w Kamieńcu Ząbkowickim, co nastąpiło poprzez przeniesienie całego majątku SO Książ na OHZ Kamieniec Ząbkowicki.

5.8. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
8. Minister Skarbu Państwa
9. Minister Infrastruktury i Rozwoju
10. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
11. Sejmowa Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
12. Sejmowa Komisja Skarbu Państwa
13. Senacka Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
14. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
15. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
16. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
17. Prezes Agencji Nieruchomości Rolnych